

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

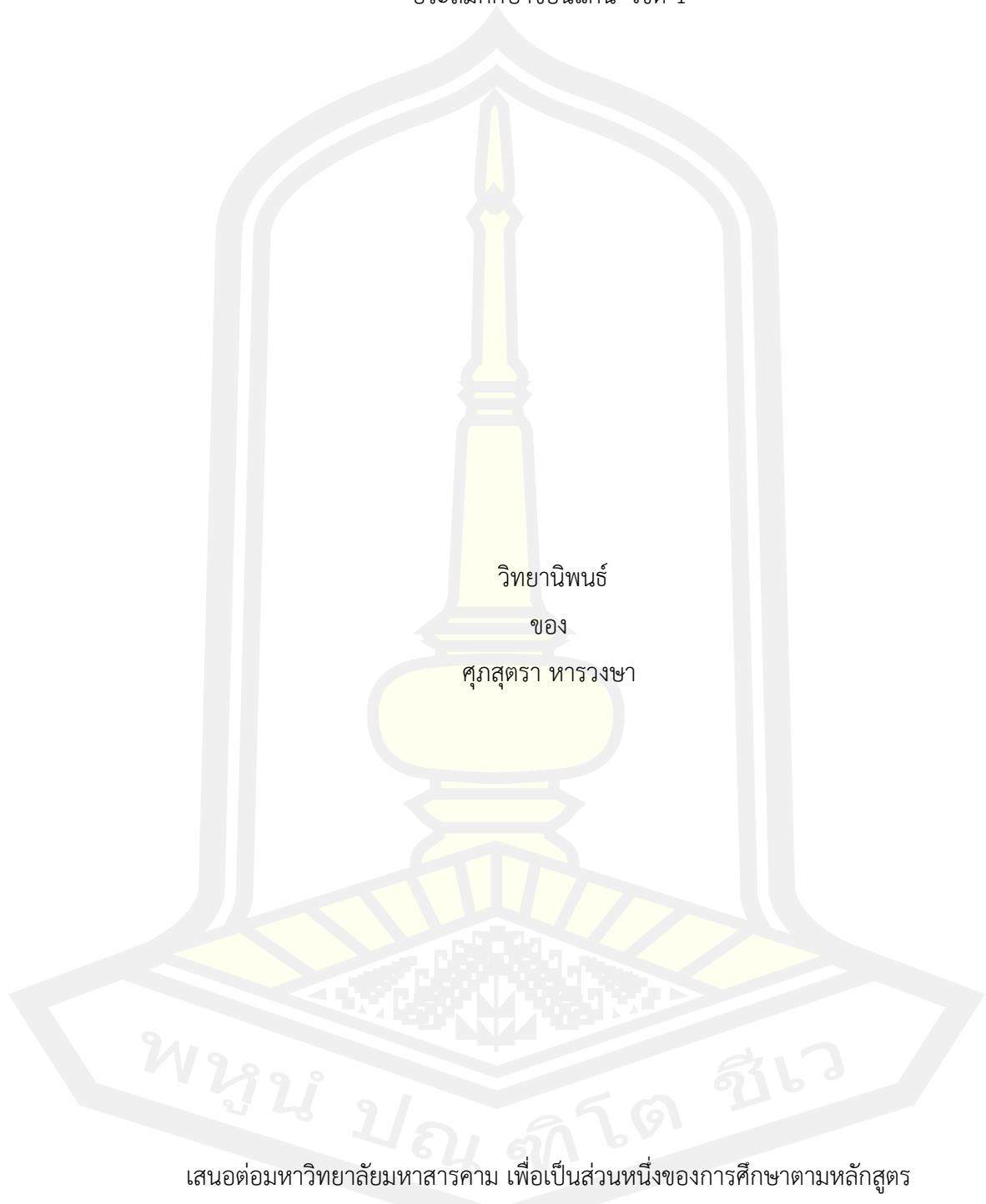
วิทยานิพนธ์
ของ
ศุภสุตรา ทารวงษา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

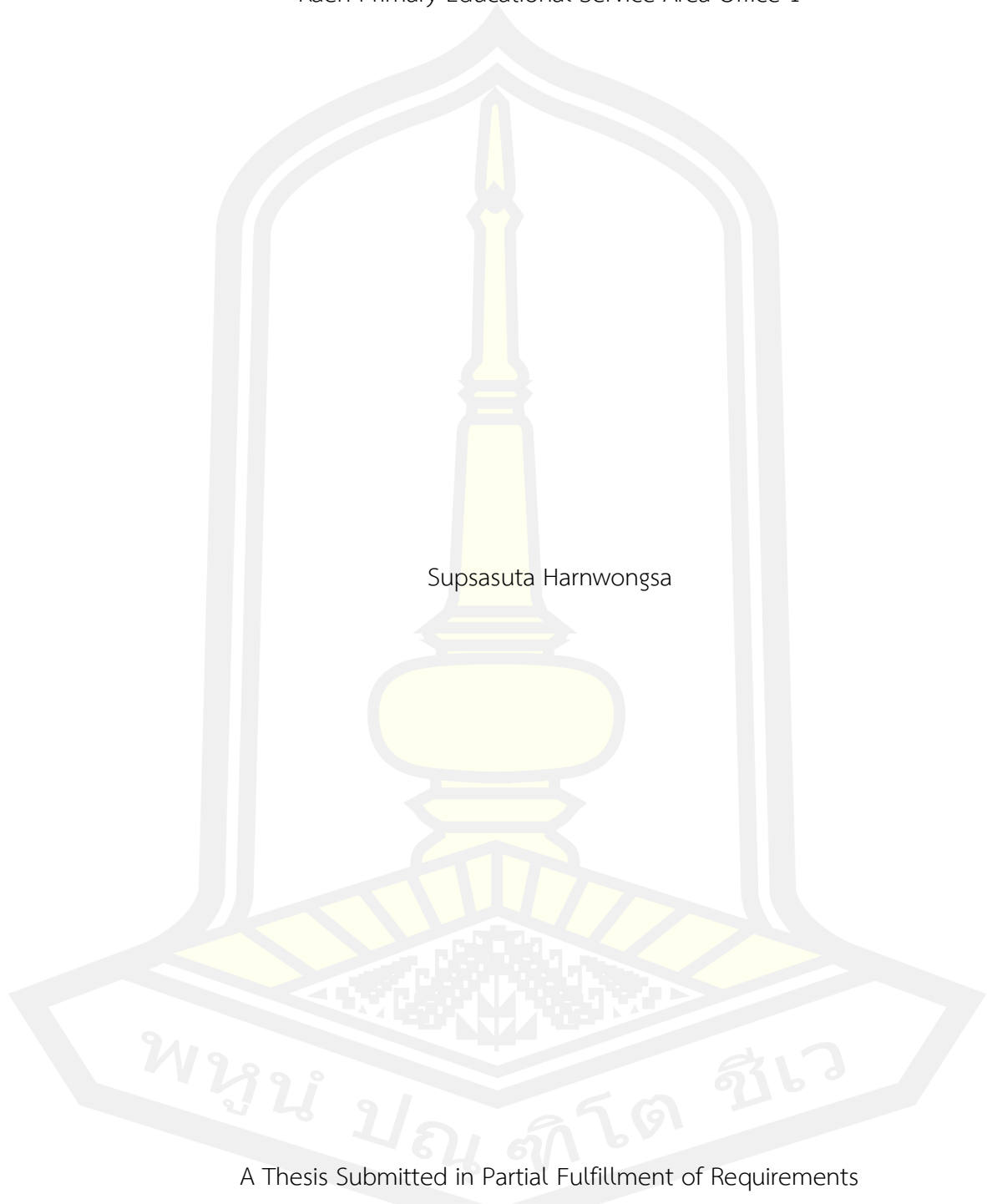

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Guidelines of Academic Administration for Small - Sized Schools under Khon
Kaen Primary Educational Service Area Office 1

Supsasuta Harnwongsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

May 2023

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางศุภสุตรา หารวงษา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1		
ผู้วิจัย	ศุภสุดรา ทารวงษา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 124 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง จำนวนรวม 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 ด้าน 39 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาแนวทาง, โรงเรียนขนาดเล็ก

TITLE	The Guidelines of Academic Administration for Small - Sized Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1		
AUTHOR	Supasuta Harnwongsa		
ADVISORS	Associate Professor Pacharawit Chansirisira , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the problem state of academic administration of small-sized schools under Khonkaen primary educational service area office 1 and 2) to develop the guidelines of academic administration of small-sized schools under Khonkaen primary educational service area office 1. The research was divided to 2 phases, the first phase was to study the problem state of academic administration of small-sized schools under Khonkaen primary educational service area office 1 collected data from 124 samples consisting of administrators and academic supervisors used Simple random sampling to select the samples. The research instrument was a problem state of academic administrative questionnaires. The second phase was to develop the guidelines of academic administration for small-size schools under the office of Khonkaen primary educational service area 1. Key performance were administrators and academic supervisors from 3 pilot schools and 5 luminaries for assessed the suitability and feasibility of guidelines. Descriptive statistics used to analyze data were average, mainly percentage and standard deviation. The result of this research was found:

1. The problem state of academic administration of small-sized schools under Khonkaen primary educational service area office 1 overall was at a high level.

2. The guidelines of academic administration of small-sized schools under Khonkaen primary educational service area office 1 consisted of 8 aspects 39 guidelines. The guidelines' suitability and feasibility assessment both were at high levels.

Keyword : Academic Administration, Guidelines Development, Small Size School

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้เมตตาให้คำแนะนำเพื่อการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์จนมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธรรนามวรรณ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี กรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และรองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ได้แก่ ดร.อัจฉิญา สงวนศรีพิสุทธิ์ นางจุฑาทิพย์ ซาญประเสริฐ นางรัตนา มูลป้อม นายบัญชา ละมุลตรี และนายสุรียา ฤชากุล คณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นางรัตนา มูลป้อม นายฤชชัช ซาญประเสริฐ นายวิลาส วันชัย นายพงษ์ชัย บุญคง และนายรังสฤษฏ์ โยมศรีเคน และผู้บริหารและครุทวิหน้างานวิชาการของสถานศึกษาต้นแบบ ผู้ให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการพัฒนาแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.28 ที่เป็นกัลยาณมิตร และเป็นกำลังใจที่ดีในการวิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ กำลังใจจากครอบครัวที่มีความสำคัญยิ่งและขาดไม่ได้สำหรับเป็นแรงส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในปัจจุบัน

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา.....	10
การบริหารวิชาการของสถานศึกษา.....	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง.....	51
การบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
1. งานวิจัยในประเทศ.....	56
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	65

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 68

 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1..... 69

 ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1..... 73

 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 77

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 79

 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 79

 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 79

 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 80

 1. ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 80

 2. ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 88

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 125

 ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 125

 สรุปผล 125

 อภิปรายผล..... 128

 ข้อเสนอแนะ 132

 บรรณานุกรม..... 134

 ภาคผนวก..... 141

 ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 142

 ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 162

 ภาคผนวก ค ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล 168

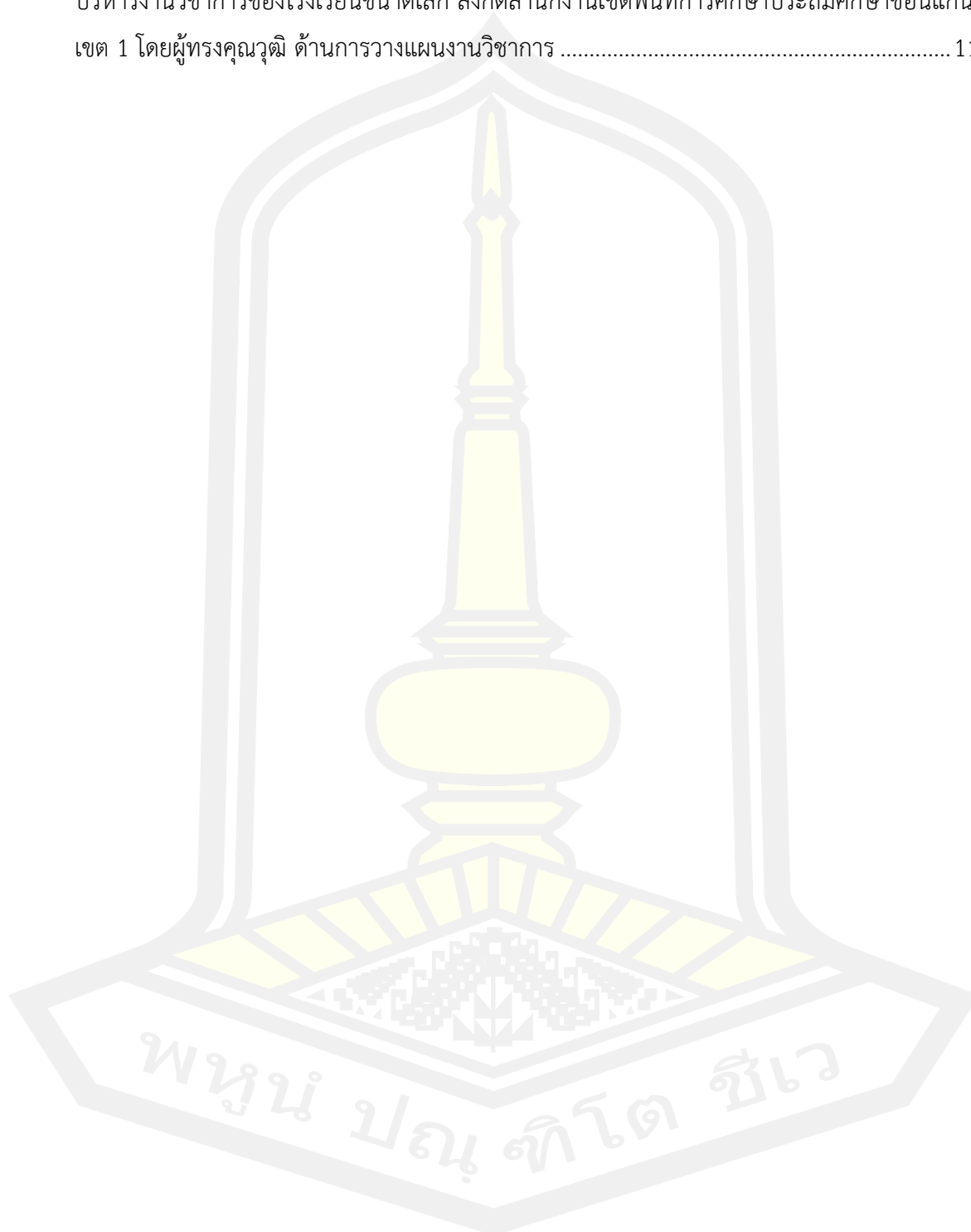
 ภาคผนวก ง หนังสือราชการ 172

สารบัญตาราง

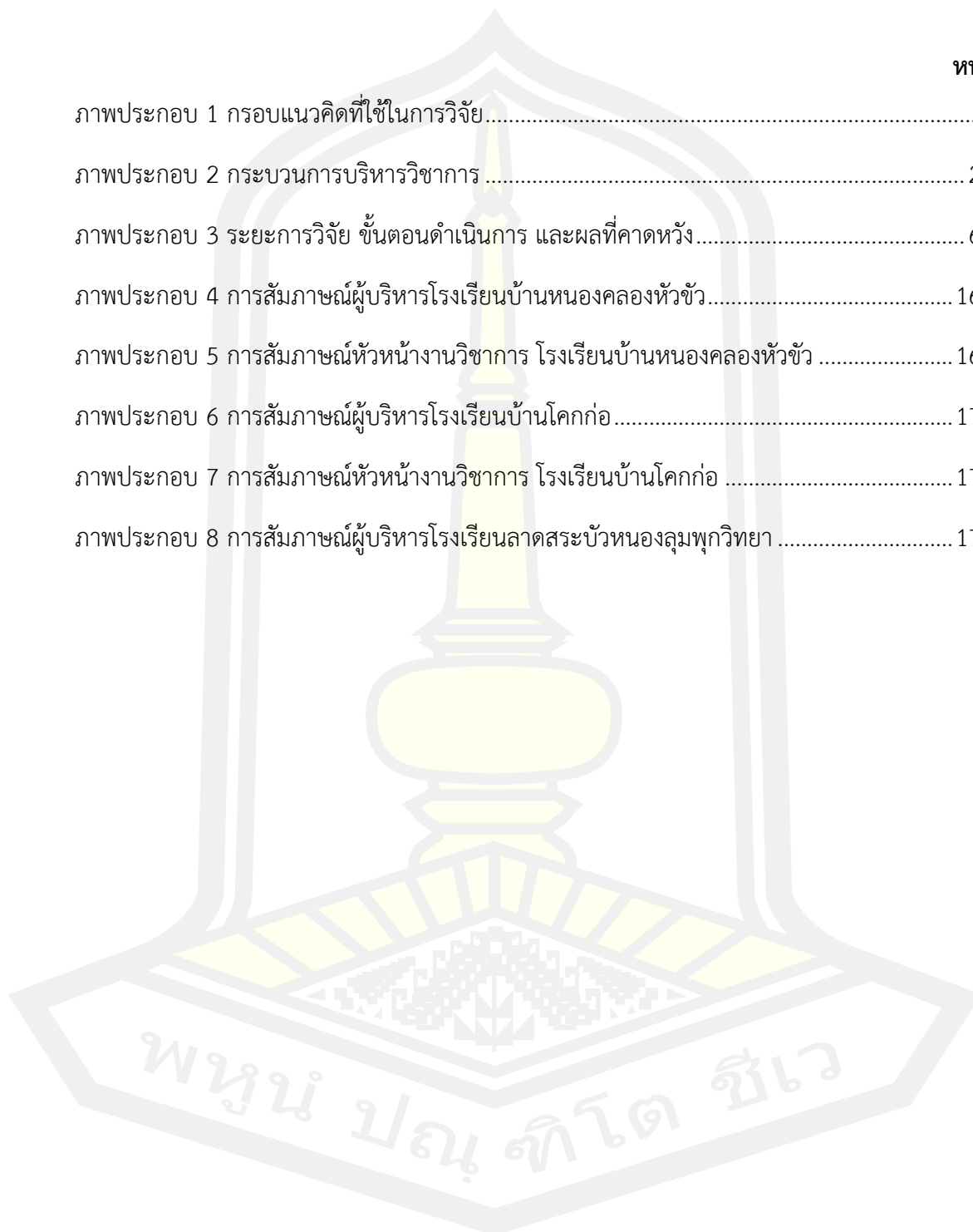
	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์ห้องค์ประกอบข้อข่ายงานวิชาการ	47
ตาราง 2 จำนวนโรงเรียน นักเรียน และห้องเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	53
ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	80
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ.....	81
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ใน สถานศึกษา	82
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	83
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	84
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล.....	85
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้.....	86
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา.....	87

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวางแผนงานวิชาการ 119

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ภาพประกอบ 2 กระบวนการบริหารวิชาการ	28
ภาพประกอบ 3 ระยะเวลาวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	69
ภาพประกอบ 4 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองคลองหัวข้าว.....	169
ภาพประกอบ 5 การสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองคลองหัวข้าว	169
ภาพประกอบ 6 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโคกก่อ.....	170
ภาพประกอบ 7 การสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านโคกก่อ	170
ภาพประกอบ 8 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนลาดสระบัวหนองลุมพุกวิทยา	171

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านการบริหารวิชาการด้านการบริหารงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารทั่วไป โดยในด้านการบริหารวิชาการแบ่งขอบข่ายงานออกเป็น 17 ด้านการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จความล้มเหลวและความสามารถของผู้บริหารถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้วการบริหารงานวิชาการถือเป็นกระบวนการบริหารที่เป็นหัวใจสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารโรงเรียนแต่การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจะมีคุณภาพดีมากขึ้นเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุดได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะต้องเล็งเห็นความสำคัญของงานวิชาการต้องเข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดีการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น เป็นเพียงปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีคุณภาพนั้นจะบรรลุผลมากขึ้นเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ 1) คุณภาพ และ 2) ประสิทธิภาพในการสอนของครูทั้งสองประการเป็นเรื่องของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเป็นหน่วยทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีคุณภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก และจะต้องใช้เวลามากกว่างานด้านอื่น ๆ โดยมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำร่วมกับคณะครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษาโดยส่วนมากมักจะให้ความสำคัญกับธุรการงานการเงิน หรือการก่อสร้างอาคารสถานที่ เพราะเป็นงานที่เห็นผลชัดเจนและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ มักจะมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและบริหารงานวิชาการจึงทำให้งานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) งานวิชาการจึงถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษา ที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคน หรือเด็กเป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ และเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงาน ในส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือให้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดีที่เป็นคนสมบูรณ์งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบ ดังนั้น โรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม

จากรายงานผลการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2562-2563 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ปัญหาสำคัญ คือ คุณภาพของนักเรียนค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน งบประมาณที่ได้รับอุดหนุน ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาด้อยคุณภาพ ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำไม่สามารถปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานจากผลการสอบ O-NET โรงเรียนขนาดเล็กจะมีผลการสอบต่ำในทุกรายวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) แสดงให้เห็นถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดสมรรถนะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะเป็นตัวผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างผลของการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2563)

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการพัฒนาด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานสำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการที่เป็นเลิศและหากเป็นไปได้อาจเป็นตัวช่วยให้สถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ในทุกสังกัดนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อันจะได้แนวทางการพัฒนางานวิชาการที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก เล็งเห็นความสำคัญและแนวโน้มของปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการดำเนินการแก้ไข โดยใช้การสอนแบบคละชั้น หรือใช้วิธีการเรียนแบบทางไกล (DLTV) แต่ยังคงขาดแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ชัดเจน และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาด้านการบริหารวิชาการ และเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในด้านการบริหารวิชาการต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา และการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป
2. ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการบริหารวิชาการ และแก้ไขปัญหาที่พบในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้ขอบข่ายของงานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556; สันติ บุญภิรมย์, 2552; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2556; กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2556) 8 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5. การวัดผล ประเมินผล

6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะการวิจัย ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.1.1 ประชากร จำนวนรวม 180 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 90 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2564 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2564)

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 124 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 62 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (Krejcie and Morgan, 1970) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี ด้านการบริหารงานวิชาการจากโรงเรียนต้นแบบที่มีความโดดเด่นและมีผลงานด้านการบริหารงานวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 3 แห่ง ซึ่งโรงเรียนต้นแบบได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนต้นแบบ จำนวนรวม 6 คน

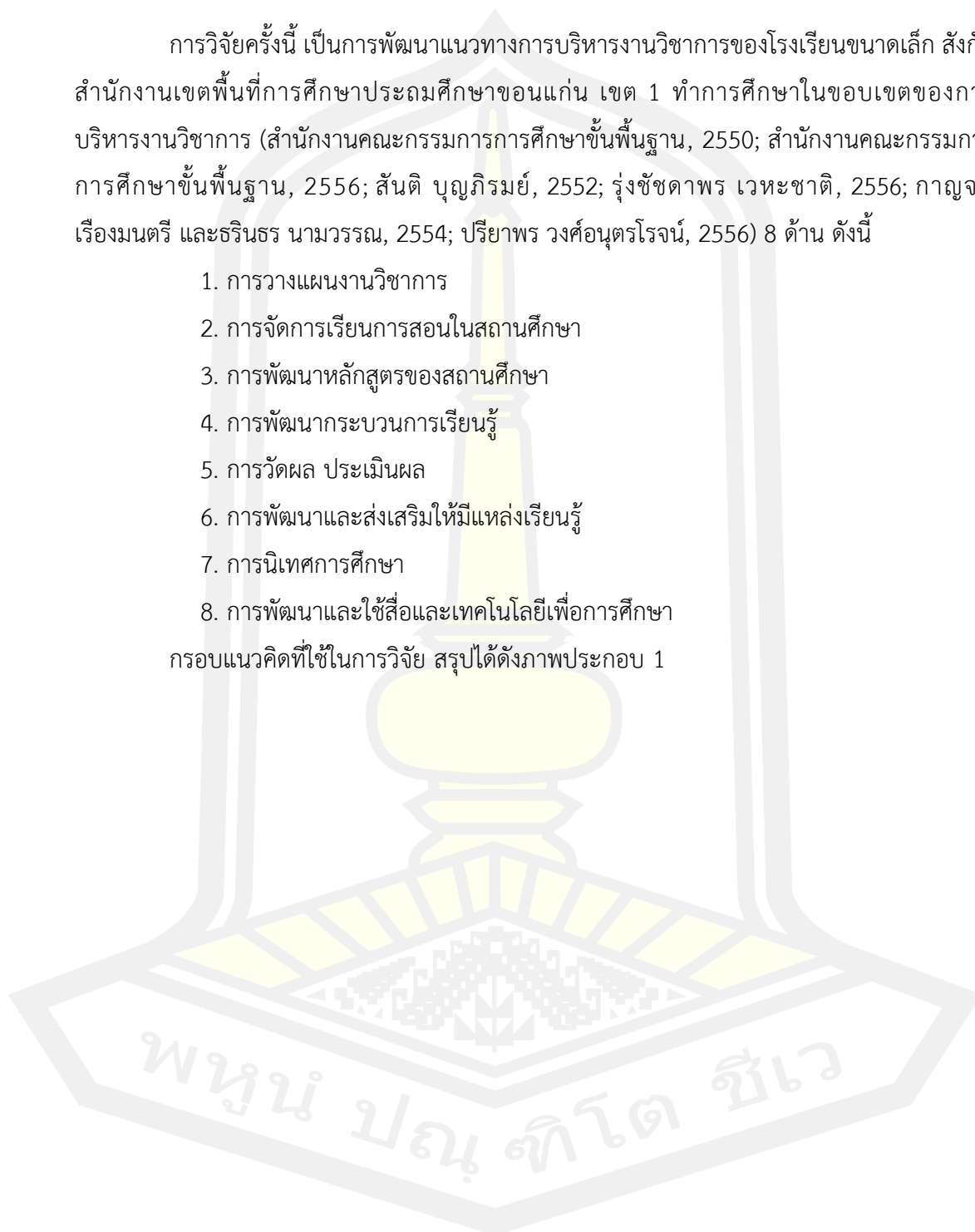
2.2.2 ตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

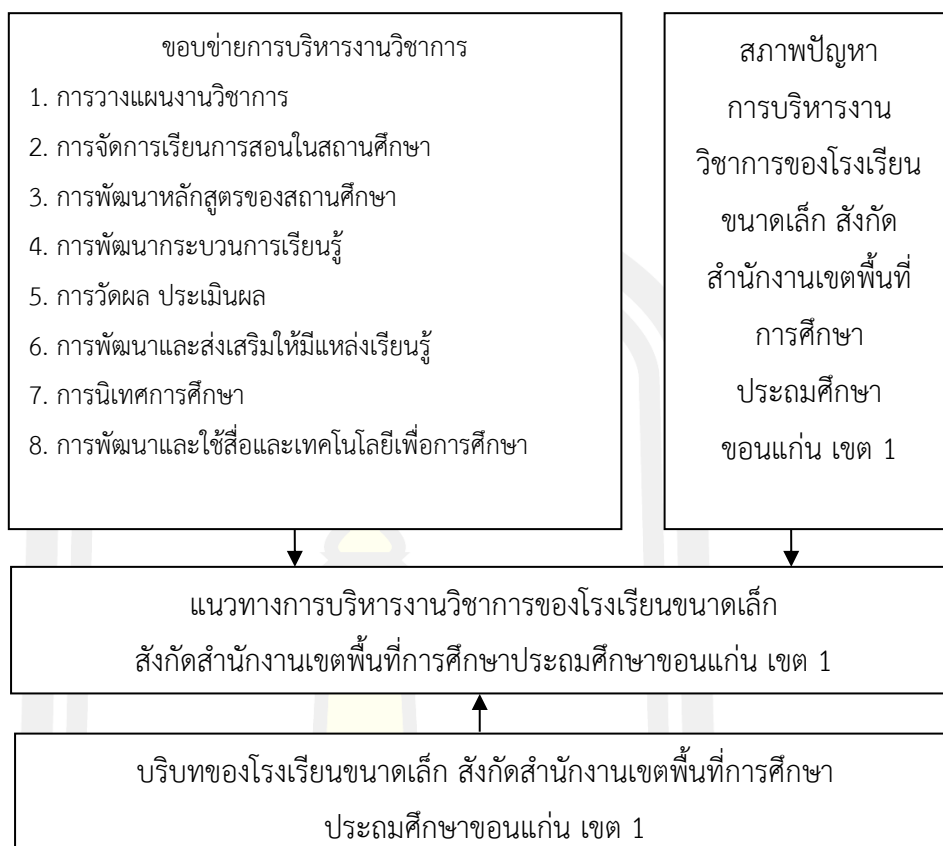
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทำการศึกษาในขอบเขตของการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556; สันติ บุญภิรมย์, 2552; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2556; กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2556) 8 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5. การวัดผล ประเมินผล
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย สรุปได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างแนวปฏิบัติด้วยกระบวนการที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ดำเนินไปทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม หรือพัฒนาดียิ่งขึ้น
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ต้นแบบ หรือวิธีปฏิบัติที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการที่น่าเชื่อถือ และมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติด้านการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต โดยการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาภายใต้ขอบเขตของการบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้

2.1 การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของสถานศึกษา การจัดทำผังขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับงานวิชาการ การกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ และการกำกับติดตามการจัดการศึกษา

2.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระ การออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา การบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

2.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการจัดทำเอกสาร การสอนประกอบหลักสูตร

2.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการใฝ่เรียนรู้ ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง

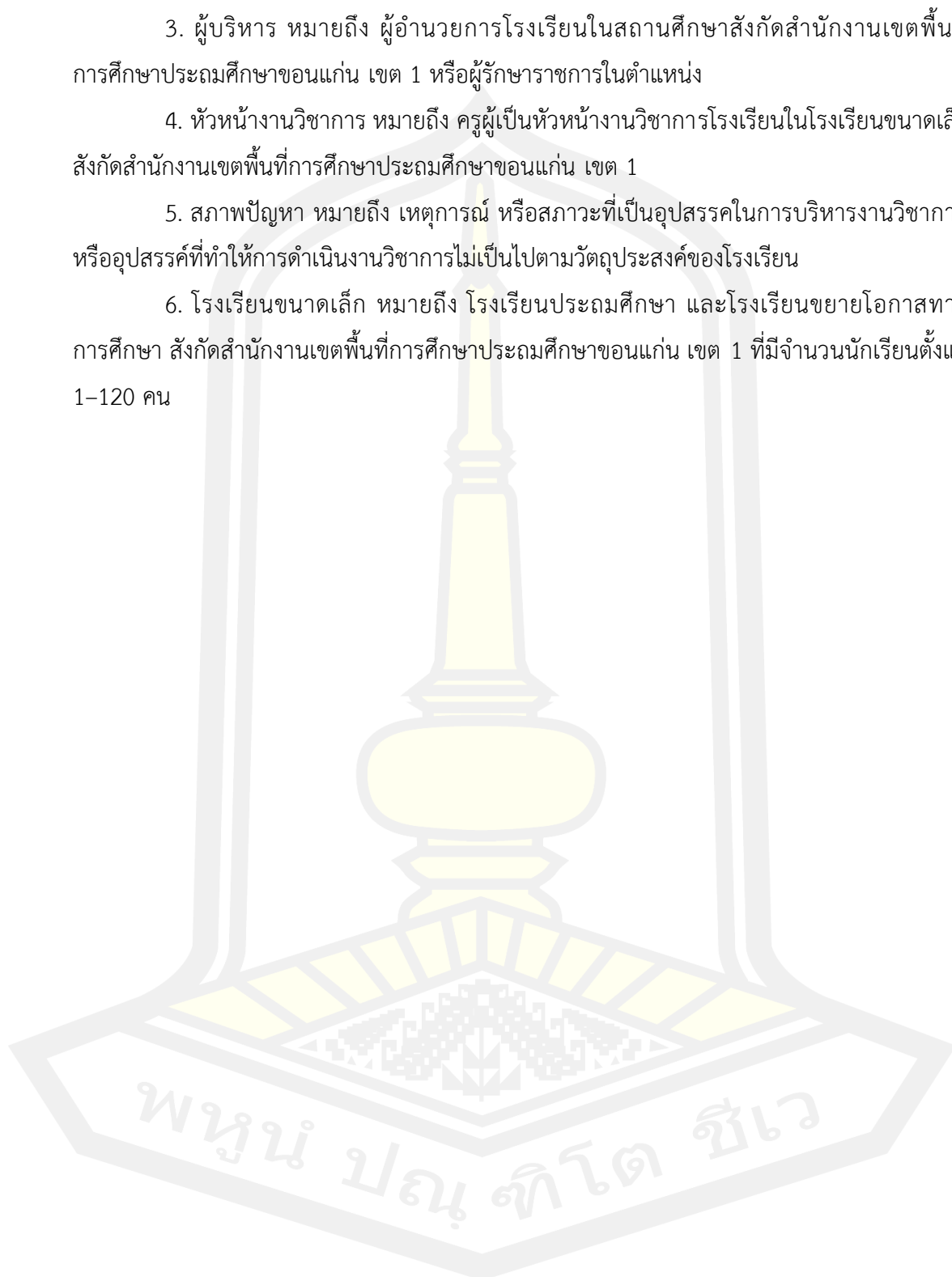
2.5 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และการวัดผลประเมินผลครบทุกสาระตามหลักสูตร

2.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น การปรับภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีสภาพพร้อมใช้งาน และการกำกับติดตามและนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้

2.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศ เพื่อเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำการสอน การใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เน้นการพัฒนาการสอน การให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการติดตามการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน

2.8 การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การสำรวจความ ต้องการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อการศึกษา ความ พร้อมและเพียงพอของสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดเก็บ ตรวจสอบ และบำรุงรักษาสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และระบบอินเทอร์เน็ตมีความพร้อมและสามารถใช้งานได้ อย่าง มีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง
4. หัวหน้างานวิชาการ หมายถึง ครูผู้เป็นหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
5. สภาพปัญหา หมายถึง เหตุการณ์ หรือสภาวะที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ หรืออุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานวิชาการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน
6. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา
2. การบริหารวิชาการของสถานศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง
4. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์กรทุกระดับ นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

สุพัตรา ปทุมคณารักษ์ (2553) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถานบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ การสรรหา

บุคคลมาดำเนินการ หรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

สัมมา รชนิธย์ (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การ ดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และมีการสั่งการ ควบคุม และจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ผลผลิตหรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการบริหารและจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษาและการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กรในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ให้สามารถทำงานด้านการศึกษาาร่วมกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เพราะว่าการดำเนินงานมิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

ธีระ รุญเจริญ และคณะ (2545) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า ในการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องอาศัยองค์กรปฏิบัติงานหลัก คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายรวมถึง การปฏิบัติงานและภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดีและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สมาน อัครภูมิ (2551) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า ในปัจจุบัน การบริหารการศึกษา มีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกที ๆ ทั้งนี้เพราะ การศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ยุ่งยากแล้ว ยังมีประกอบอื่น ๆ อีกมากที่มีผลสะท้อน ต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการ แก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่าง หนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมา เป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็น จะต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือ สามารถที่จะบริหาร จัดการ และ แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การบริหารการศึกษาดำเนินการผ่านพ้นและสำเร็จลุล่วงไปได้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบริหารการศึกษ จะช่วยให้เกิดความเป็นระบบในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่าง ๆ ทำให้ดำเนินงานด้าน การศึกษามีความเป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจนมองเห็นลำดับความสำคัญของงานแต่ละงาน สามารถ กระจายงานให้บุคลากรแต่ละฝ่ายได้ทำงานเต็มความรู้ความสามารถ ผู้บริหารได้เรียนรู้การนำเอา เทคนิคทางการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารด้านการศึกษา ช่วยให้งานด้านการศึกษามีความ เจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษานั้น เป็นพื้นฐานของความรู้และเป็นแนวทาง ของการบริหารการศึกษา นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีที่ศนะดั้งเดิม แบ่งเป็น 3 ทฤษฎี คือ

1.1 ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน

1.2 ทฤษฎีการบริหารจัดการ มุ่งกำหนดหลักการทางการบริหารไว้และเชื่อว่า

หากมีการฝึกอบรมจะทำให้สามารถเป็นนักบริหารที่มีความสามารถได้

1.3 ทฤษฎีการบริหารแบบราชการที่มุ่งเน้นความเป็นเหตุผลในการ ประกอบการต่าง ๆ ขององค์กร

2. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม มีจุดเน้นอยู่ที่การศึกษาเพื่อความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่มี

ผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร มีที่ศนะต่อบุคลากรในหน่วยงานว่า ไม่ได้ต้องการปัจจัยจูงใจด้าน เศรษฐกิจหรือประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นมนุษย์สังคมที่ต้องการปัจจัยจูงใจด้านสังคมด้วยที่ศนะ ดังกล่าวนำไปสู่ความเคลื่อนไหวเชิงมนุษยสัมพันธ์และตระหนักถึงความจำเป็นของการบริหารว่าควรมี ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้นด้วย แต่ทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์

(Maslow's Theory of Growth Motivation) นั้น ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารที่เป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ โดยการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างทฤษฎีเฉพาะองค์กร

3. ทฤษฎีเชิงปริมาณ มีจุดเน้นอยู่ที่ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ สถิติ และข้อมูล สารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

3.1 หลักการบริหารศาสตร์หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อให้ มีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพจากการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์และวิธีการเชิงสถิติมาประกอบ

3.2 หลักการบริหารเชิงปฏิบัติการ มุ่งจัดการเรื่องการผลิตและการให้บริการ ที่มีประสิทธิภาพ

3.3 หลักการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ซึ่งมุ่งออกแบบระบบ สารสนเทศและการนำไปใช้โดยสร้างระบบฐานข้อมูลที่อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นฐาน

4. ทฤษฎีทัศนระร่วมสมัย ประกอบด้วย

4.1 หลักการบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ปัจจัยป้อนออก และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งในการบริหารนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงลักษณะต่าง ๆ ของ ความเป็นระบบเปิดมาใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์

4.2 หลักการบริหารตามสถานการณ์ โดยมีความเชื่อว่าไม่มีวิธีทำงานใดที่ดีที่สุด สำหรับทุกสถานการณ์ ผู้บริหารต้องมีทักษะเชิงมนทัศน์ค่อนข้างสูง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ สถานการณ์ ทำให้สามารถตัดสินใจเลือกหลักการหรือวิธีการที่เหมาะสมได้

การตี อนันต์นารี (2551) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) หรือ ทฤษฎีอุบัติการณ์ (Contingency Theory) ปรัชญาของการบริหารเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการ มองการบริหารในเชิงปรัชญาไปสู่การมองการบริหารในเชิงสภาพข้อเท็จจริง แนวคิดเกิดจากมนุษย์ ต้องประสบกับปัญหาอยู่เสมอ การเลือกทางออกที่จะแก้ปัญหาทางการบริหารถือว่าไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าควรจะใช้การบริหารแบบใด การบริหารต้องอาศัยสถานการณ์เป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจ ดังนั้น ในการบริหารจึงมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับ สภาพแวดล้อมขององค์กร และเป็นส่วนขยายของทฤษฎีระบบว่า ทุก ๆ ส่วนจะต้องสัมพันธ์กัน บาง สถานการณ์จะต้องใช้การตัดสินใจอย่างเฉียบขาด บางสถานการณ์ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ บางสถานการณ์ก็ต้องคำนึงถึงหลักมนุษยสัมพันธ์และแรงจูงใจ บางสถานการณ์ต้องคำนึงถึง เป้าหมายหรือผลผลิตขององค์กรเป็นหลัก โดยมีหลักการของการบริหาร ดังนี้

1.1 การบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

1.2 ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด

1.3 ผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิด และยอมรับหลักการของทฤษฎี ทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน

1.4 สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ และเลือกรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม

1.5 ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน

1.6 ผู้บริหารต้องรู้จักใช้ในเรื่องของความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน มาใช้ประโยชน์ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการ กระบวนการ ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคล ในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น

2. ทฤษฎีระบบ (Systems Approach หรือ General Systems Theory) แนวความคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในการบริหาร เนื่องจากจากแนวคิดคนเป็นส่วนหนึ่งของระบบขององค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม นักทฤษฎีบริหาร จึงหันมาสนใจการศึกษาพฤติกรรมขององค์กร องค์กรประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีส่วนกระทบต่อกัน ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร องค์กรประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลกระทบ (Impact) ทฤษฎีระบบจะช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์

3. ทฤษฎีระบบสังคม (Social Systems Theory) ทฤษฎีระบบสังคมเป็นทฤษฎีที่วิเคราะห์พฤติกรรมในองค์กร ทฤษฎีระบบสังคม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสถาบันมิติ (Nemothetic Dimension) และด้านบุคลามิติ (Idiographic Dimension) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านสถาบันมิติ ประกอบด้วย

3.1.1 สถาบัน (Institution) ได้แก่ หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีวัฒนธรรม (Culture) ของหน่วยงานหรือองค์กรนั้นครอบคลุมอยู่

3.1.2 บทบาทตามหน้าที่ (Role) สถาบันจะกำหนดบทบาท หน้าที่ และตำแหน่งต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติ มีกฎและหลักการอย่างเป็นทางการ และมีธรรมเนียมการปฏิบัติ

3.1.3 ความคาดหวังของสถาบันหรือบุคคลภายนอก (Expectations) เป็นความคาดหวังที่สถาบันหรือบุคคลภายนอกคาดว่าสถาบันจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น โรงเรียนมีความคาดหวังที่จะต้องผลิตนักเรียนที่ดีมีคุณภาพ

3.2 ด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย

3.2.1 บุคลากรแต่ละคน (Individual) ที่ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ๆ เช่น ในโรงเรียนมีนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน คนงาน ภารโรง มีวัฒนธรรมย่อยที่ครอบคลุมต่างไปจากวัฒนธรรมโดยรวม

3.2.2 บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ความถนัด เจตคติ อารมณ์ และแนวคิดของบุคคลที่เข้ามาทำงานในสถาบันนั้น จะมีความแตกต่างกันอยู่ และมีธรรมเนียมของแต่ละบุคคลเป็นอิทธิพลครอบงำ

3.2.3 ความต้องการส่วนตัว (Need-dispositions) บุคคลในสถาบันมีความต้องการที่แตกต่างกันไป บางคนทำงานเพราะต้องการเงินเลี้ยงชีพ บางคนต้องการการยอมรับ บางคนต้องการความมั่นคง ปลอดภัย บางคนทำงานเพราะความรัก บางคนต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้า

4. ทฤษฎีจูงใจในการปฏิบัติงานของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human and Motivation) Abraham H. Maslow ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจ และได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

4.1 มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีสิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด และจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

4.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับตอบสนองเท่านั้น ที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

4.3 ความต้องการของมนุษย์ มีเป็นลำดับชั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

5. ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ซึ่ง Douglas McGregor ได้เสนอสมมติฐานดังนี้

5.1 ทฤษฎี X มีสมมติฐานว่า

5.1.1 ธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไปไม่ชอบทำงาน พยายามเลี่ยงงานเมื่อมีโอกาส

5.1.2 มนุษย์มีนิสัยเกียจคร้าน ต้องใช้วิธีการข่มขู่ ควบคุม สั่งการ หรือบังคับจึงจะส่งผลให้ทำงานตามจุดประสงค์ขององค์กรให้สำเร็จ

5.1.3 มนุษย์ชอบทำงานตามคำสั่ง ต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ แต่ต้องการความมั่นคง อบอุ่น และปลอดภัยมากกว่าสิ่งอื่น

5.2 ทฤษฎี Y มีสมมติฐานว่า

5.2.1 การที่ร่างกายและจิตใจได้พยายามทำงานนั้น เป็นการตอบสนองของความพอใจอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการเล่นและพักผ่อน

5.2.2 มนุษย์ชอบนำตนเอง ควบคุมตนเอง เพื่อดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ ให้บรรลุจุดประสงค์ ดังนั้น การบังคับ ควบคุม ชมเชย ลงโทษ จึงไม่ใช่วิธีการที่จะทำให้มนุษย์ดำเนินงานจนบรรลุจุดประสงค์ขององค์กร

5.2.3 มนุษย์ผูกพันตนเองกับงานองค์กร ก็เพื่อหวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทน เมื่อองค์กรประสบความสำเร็จ

5.2.4 เมื่อสถานการณ์เหมาะสม มนุษย์โดยทั่วไปจะเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านการยอมรับความรับผิดชอบ และแสวงหาความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย

5.2.5 มนุษย์ทั้งหลายย่อมมีคุณสมบัติที่กระจายอยู่ทั่วไปทุกคนมีความฉลาดเฉลียวและว่องไว มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์กร

5.2.6 สถานการณ์ของการดำรงชีวิตในระบบอุตสาหกรรมยุคใหม่มนุษย์ยังไม่มีโอกาสใช้สติปัญญาได้เต็มที่

6. ทฤษฎี Z ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดคือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระและมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร

6.1 องค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎี Z มี 4 ประการ คือ

6.1.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุผล

6.1.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

6.1.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

6.2 หลักการสำคัญของทฤษฎี Z มี 3 ประการ คือ

6.2.1 คนในองค์กรต้องซื่อสัตย์ต่อกัน

6.2.2 คนในองค์กรต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

6.2.3 คนในองค์กรต้องมีความใกล้ชิดเป็นกันเอง

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ผู้บริหารต้องเรียนรู้หลักการและทฤษฎีทางการบริหารเพื่อให้สามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการและทฤษฎีทางการบริหารนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรได้อย่างหลากหลาย และสามารถนำมาผสมผสานกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กรได้ การนำทฤษฎีการบริหารสู่การปฏิบัตินั้น โดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ในเชิงทฤษฎีจากการศึกษาค้นคว้า (เป็น

ศาสตร์) และควมามีประสพการณ์จากการฝึกอบรมหรือจากการทำงาน (เป็นศิลป์) การที่จะเป็น ผู้บริหารที่มีความสามารถนั้น ผู้บริหารจะต้องผสมผสานหลักการทางทฤษฎีกับประสพการณ์เข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้ผลดีด้วย

4. ภารกิจหรือหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา

ภารกิจหรือหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมหลายกิจกรรม ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545)

4.1 การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุ เป้าหมายผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่า พื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหารการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตาม กลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จและการประเมินกลยุทธ์ เพราะว่า การจัดการองค์กร การจูงใจ การจัด บุคคลเข้าทำงานและกิจกรรมควบคุม ขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วย ผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กร การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอก และทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน เพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจ (Mission) การคาดคะเนเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคตและแนวโน้ม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ ที่ใช้ในการวางแผนจะช่วยให้ธุรกิจปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงของตลาดและ สามารถกำหนดเป้าหมายได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นต้องการให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าที่จะเป็นเชิงรับ (Reactive) องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องควบคุมอนาคต ขององค์กรมากกว่าที่จะรอรับผลจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การ ตัดสินใจ (Decision Making) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่ามี การเปลี่ยนแปลงของตลาดเศรษฐกิจ และคู่แข่งทั่วโลก จุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของธุรกิจคือ การวางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิผล และทรงประสิทธิภาพ

4.2 การจัดการองค์กร (Organizing) จุดมุ่งหมายของการจัดการขององค์กรคือ การใช้ความพยายามทุกกรณีโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่จะทำรายงานมีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มี การจัดการองค์กรที่ดี สามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันและสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ธุรกิจที่มี การจัดการองค์กรที่ดีสามารถจูงใจผู้บริหารและพนักงานให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จของ องค์กรการกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน (Work Specialization) โดยการแบ่งงานประกอบด้วยงาน ที่กำหนดออกมาเป็นแผนก การจัดการแผนก และการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegating Authority) การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน (Job Delegating) และคุณสมบัติ

ของงาน (Job Specialization) เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน

4.3 การนำหรือการสั่งการ (Leading/Directing) เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จสู่เป้าหมายที่ระบุไว้หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ด้วยวิธีต่างๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจถ่องแท้ การนำหรือการสั่งการจะต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป เช่น ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารการจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กร และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการนำหรือสั่งการนี้ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นแผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้น การสั่งการจึงเป็นเรื่องของความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์และความสามารถที่จะชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

4.4 การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรหรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดจากการไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม และเพิกเฉย หรือในทางกลับกันคือมีการควบคุมมากจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มีความสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร การควบคุมเป็นการตรวจตราและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของและดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่าจะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่อง ของผลการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย บทบาทสำคัญของการควบคุมได้ว่า อยู่ที่คำ 4 คำ ได้แก่ มาตรฐาน (Standard) การวัดผล (Measurement) การเปรียบเทียบ (Comparison) และ การปฏิบัติ (Take Action)

สรุปได้ว่า ภารกิจหรือหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา เป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหาร ซึ่งในการบริหารองค์กรนั้น ผู้บริหารต้องศึกษาหลักการด้านการบริหารและใช้ประสบการณ์ในการบริหารเพื่อกำหนดภารกิจหรือหน้าที่ด้านการบริหาร เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติภารกิจหรือหน้าที่ด้านการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการบริหารจัดการองค์การทางการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตวณะบุตร (2542) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิก ของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้ ค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุม สิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ 3 ลักษณะ โดยสรุปความหมายไว้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป

2. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการอำนวยความสะดวก ตามนโยบายของรัฐ

3. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การนำ การควบคุมระบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไปเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของสังคม โดยการ ใช้กระบวนการต่าง ๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจเรียกใหม่ว่า เป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษา เพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

พนัส หันนาคินทร์ (2544) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การเพ่งเล็งถึงการบริหารในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งอันมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นหลักสำคัญและผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อภารกิจในสถานศึกษา คือผู้บริหาร

สถานศึกษาจำเป็นต้องทำการบริหารสถานศึกษานั้นให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยแน่ชัด ซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 ประการ คือ

1. รับผิดชอบในการทำงานทุกอย่าง ภายในสถานศึกษา เช่น จะต้องดำเนินจัดการศึกษาในสถานศึกษา ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและของทางราชการ องค์กรทั้งภายในและภายนอก และความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบของผู้มีอำนาจเหนือ

2. เป็นตัวแทนหรือเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เช่น จะต้องเป็นตัวแทนในกิจการด้านต่าง ๆ ที่กระทำในนามสถานศึกษา เป็นผู้ที่ยื่นชื่อในหนังสือราชการ ดังนั้น มักมีคนพูดว่า “จะดูสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร ให้ดูที่ครูใหญ่ก็พอจะเดาได้”

3. เป็นผู้ชี้แนะหรือให้การแนะนำ คือ ต้องทำหน้าที่แนะนำ ตักเตือน สั่งสอน กระตุ้นครู ให้มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ขึ้น สร้างความสามารถในการทำงานให้ครูเพื่อให้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างดีที่สุด และด้วยความหวังที่จะให้ครูเหล่านั้นพร้อมที่จะทำงานในฐานะเป็นผู้บริหารต่อไปข้างหน้า

4. เป็นผู้ริเริ่มหรือพยายามปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ดีขึ้น งานด้านนี้ต้องการเวลา ความรอบรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และพึงระลึกว่าการเริ่มงานใหม่นั้น จะต้องวางแผนและเตรียมการอย่างรอบคอบ อย่ายกการลองผิดลองถูก โดยเอาครูและสถานศึกษาเป็นที่ทดลองความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตามมีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการพูด เพื่อให้ผู้อื่นคล้อยตามมีศิลปะในการเกลี้ยกล่อม

5. เป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาในระดับสูงสุดของสถานศึกษา งานชิ้นนี้เป็นชิ้นสุดท้ายอด ดังนั้น ในการตัดสินใจจะต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงผลได้ผลเสีย โดยอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจจะต้องรับฟังความคิดเห็นของหลายๆ ฝ่าย และจะต้องพิจารณาถึงวิธีการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้วย

ถวิล อรัญเวศ (2553) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กรโดยใช้กระบวนการบริหาร กลุ่มบุคคลกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลให้เปลี่ยนวิธีคิดวิธีทำงานใหม่ เป็น ผู้นำทางความคิดการแก้ปัญหาการตัดสินใจ เป็นครูฝึกทักษะและการจูงใจจัดเตรียมจัดสรรการใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่มงานที่สัมพันธ์กันอย่างดี โครงสร้างกลุ่มงานที่สามารถทำร่วมกันได้

ต้องจัดคนที่เหมาะสมกับงานแต่ละด้านมีกำลังคนที่มีความสามารถพร้อมสร้างบุคลากรให้ทำงานได้อย่าง ถูกต้องเพื่อให้บุคคลร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพของงานภายในสถานศึกษาและให้บริการทางการศึกษา แก่สมาชิกของสังคม ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาซึ่งถ้าดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารไม่ดีจะกระทบกระเทือนส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน ผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาการบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในด้านของการกำหนดรูปแบบและเทคนิควิธีการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งผู้ที่จะมีบทบาทในการใช้กระบวนการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

6. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้อธิบายความสำคัญการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ ผู้บริหารมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีความสามารถทางการบริหาร มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้ง สิ่งที่จะนำมาจัดกระทำ (การจัดการ = การบริหาร) กับ การศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ และเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาด้วย ปัจจุบันการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถบางอย่างมีการฝึกอบรมอาชีพ มีการจัดทำอย่างมีระบบการบริหารเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ จากหมู่บ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ การที่คนรวมกันเป็นกลุ่มย่อย ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีกิจกรรมการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันนี้คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและบริหารขึ้น

สมาน อัครภูมิ (2551) ได้อธิบายความสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า ในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกที ๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ยุ่งยากแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ได้อธิบายความสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็น ภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารงานที่ดีจะต้องรู้จักบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ เพราะว่าการดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายที่ผู้บริหารจะกระทำ เพียงคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคน มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและ ความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ปิยะ โภทิสาน (2560) ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารให้กับผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยรับผิดชอบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนองค์กรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างสอดคล้องตามพันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา

การบริหารวิชาการของสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงเรียนจนมีคำกล่าวที่ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นมีหน้าที่ให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ดังนั้น ผลผลิตของโรงเรียนจะมีคุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับงานฝ่ายวิชาการนี้

รุ่ง ลอยเลิศ (2543) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เกิดความรู้ และพัฒนาด้านการศึกษาของผู้เรียน

รุจิร ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภู่อาระ (2545) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

รุ่ง ชัชดาพร เวหะชาติ (2551) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผล การสอน เพื่อให้เป็นไปตามจัดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

2. หลักการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญ และเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ในแต่ละงานที่อยู่ในขอบเขตการบริหารงานวิชาการนั้น จึงมีรายละเอียดปลีกย่อยที่

แตกต่างกันออกไป แต่ในกระบวนการบริหารงานวิชาการนั้นมีหลักการสำคัญ ที่ยึดถือร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีนักการศึกษาได้สรุปแนวทางหรือหลักการในการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

Bruce (1997; อ้างถึงใน ลีลาวดี จีระเสมานนท์, 2555) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารวิชาการว่า มี 2 ประการดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ หลักการบริหารที่สามารถทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นในขณะที่ลงทุนเท่าเดิม กล่าวคือนักเรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรไม่ออกกลางคันและไม่ช้ากว่ากำหนดเวลาที่ตั้งไว้

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) คือ หลักการบริหารที่สามารถทำให้ผลผลิตมีคุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีความสามารถในการจัดการ

กิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้สรุปหลักการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. การจัดแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งการทำงานร่วมมือกัน
3. ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
4. ความส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงด้านวิชาการของตนเอง
5. ริเริ่มสร้างสรรค์ในงานวิชาการ
6. ใช้เทคนิคในการส่งเสริมมากกว่าการสอน
7. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน
8. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านวิชาการ
9. ให้ครูเข้าใจจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ

ติดตามและประเมินผล

ลีลาวดี จีระเสมานนท์ (2555) ได้นำเสนอหลักการบริหารวิชาการไว้ว่า ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเริ่มต้น ช่วงดำเนินการตามแผน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้แก่ใครในโครงการได้บ้าง และทำประโยชน์ด้วยวิธีใด

3. การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องกระจายผลประโยชน์

ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ จะรวมถึงผลประโยชน์ที่เป็นทางบวกและที่เป็นทางลบ ที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์หรือเป็นโทษได้ทั้งบุคคลและสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้จากการรายงานและการประชุมแนวคิดและประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้นำเสนอหลักการของ School-Based Management ไว้ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้มากที่สุด โดยเชื่อว่าโรงเรียนจะเป็นหน่วยงานสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียน ซึ่งบุคคลได้มีส่วนร่วมในการร่วมจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการบริหารตนเอง เป็นแนวทางที่ทางโรงเรียนต้องดำเนินการมีระบบบริหารตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายวิธีที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานมีองค์ประกอบอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้คุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

5. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ไม่ใช่ภาวะผู้นำแบบชี้แนะหรือสั่งการ แต่เป็นผู้นำที่เน้นการสนับสนุน การอำนวยความสะดวก หลักการพัฒนาทั้งระบบ มีการปรับปรุงแก้ไขโครงการสร้างวัฒนธรรมขององค์กรโดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ทั้งระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารวิชาการ จะมีหลักการและแนวคิดส่วนใหญ่เป็นการ มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มีการตรวจสอบและพัฒนา ร่วมกัน จะเห็นได้ว่าหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ทั้งหมด ต้องมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ที่เอื้อกับผู้เรียน เป็นหลัก

3. ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นงานหัวใจหลักของสถานศึกษา นักวิชาการได้นำเสนอความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า

Smith (1991; ลีลาวดี จีระเสมานนท์, 2555) ได้ศึกษาและระบุร้อยละของ ความสำคัญของงานฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนไว้ว่า โดยแบ่งงานในโรงเรียนออกเป็น 7 ประเภท เรียงตาม ความสำคัญ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40
2. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจกรรมนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5
5. งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5
6. งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5
7. งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2547) ได้ให้ความสำคัญและเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้ เวลาไปกับงานบริหารแต่ละประเภท ดังนี้

1. งานบริหารวิชาการ 40%
2. งานบริหารบุคคล 20%
3. งานบริหารกิจการนักเรียน 20%
4. งานสัมพันธ์กับชุมชน 20%
5. งานบริหาร ชุรการ การเงิน อาคารสถานที่ บริเวณและงานบริการ 20%

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร การศึกษา ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมี ความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม
2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการ มากปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย
3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็น ในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน

โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้นขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ

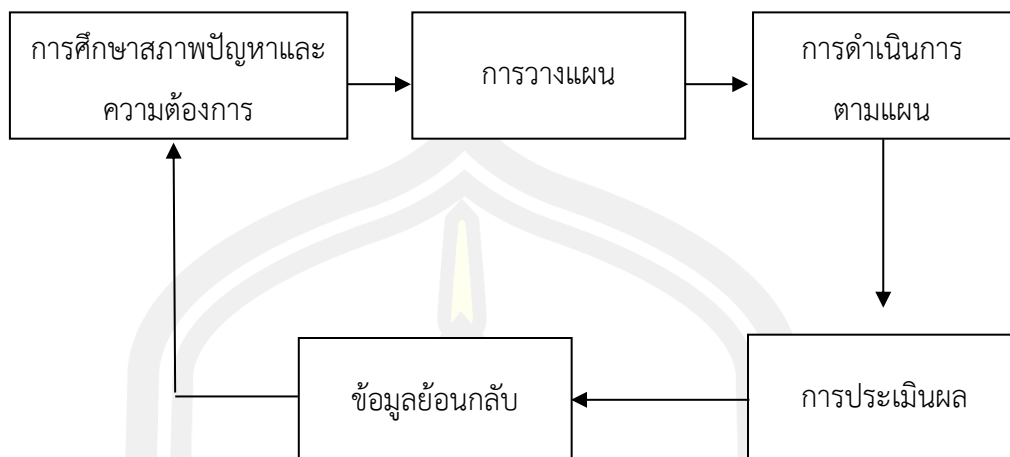
4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสารการประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชาการวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า งานวิชาการมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เปรียบเสมือนเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน และเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และยังเป็นสิ่งท้าทายความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรอีกด้วย

4. กระบวนการบริหารงานวิชาการ

ในทุกองค์กรได้ถูกกำหนดและถูกออกแบบให้ใช้การบริหารเป็นแนวทางในการบริหารงานไม่ว่าองค์กรนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางเอาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเช่นเดียวกันสถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องการกระบวนการบริหารเข้ามาจัดการและพัฒนาคุณภาพทางด้านวิชาการต่าง ๆ และไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานใด ๆ ก็ต้องมีการใช้กระบวนการบริหารที่เหมาะสม การบริหารงานวิชาการก็เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่ากระบวนการบริหารวิชาการจะต้องมีบุคลากรเข้ามาเกี่ยวข้อง ฝ่ายการบริหารจะมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิชาการ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ ตลอดจนขอบข่ายและกระบวนการบริหารงานวิชาการ เพื่อเป็นผู้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการบริหารวิชาการ ในการที่จะบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องใช้กระบวนการบริหาร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ได้เสนอกระบวนการบริหารวิชาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (ลีลาวดี จีระเสมานนท์, 2555)

ภาพประกอบ 2 กระบวนการบริหารวิชาการ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น
 - 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.2 ยอดรวมแสดงผลการสอบรายปี
 - 1.3 สถิติการมาเรียนของนักเรียน
 - 1.4 จำนวนอัตราการเข้าชั้น
 - 1.5 สื่อการเรียนการสอน
 - 1.6 การนิเทศภายใน
 - 1.7 การซ่อมเสริม
 - 1.8 โครงการต่าง ๆ
2. ข้อมูล ข้อกำหนดที่ต้องยึดเป็นแนวทาง
 - 2.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 2.2 หลักสูตร เอกสารหลักสูตร หนังสือแบบเรียน
 - 2.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม

หลักสูตร

2.4 นโยบายกระทรวง กรม หน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น ส่วนวิธีการศึกษา อาจทำได้โดยสำรวจ บันทึกรายการ ศึกษาวิจัย ใช้สื่อหรือเครื่องมือ เช่น เครื่องประเมินคุณภาพที่ หน่วยงานการศึกษา โดยการจัดสัมมนา

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน

การวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบรอบคอบ มีขั้นตอน จะทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการวางแผน โดยปฏิบัติดังนี้

1. จัดทำแผนงาน และโครงการประจำปี เพื่อให้การวางแผนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการปฏิบัติงานตั้งแต่ต้น เพื่อทุกคนจะได้มีความสำนึกในการเป็นเจ้าของหน่วยงาน และจะได้ให้ความร่วมมือด้วยดีเมื่อกำหนดแผนเสร็จแล้ว ก็จัดทำโครงการสนับสนุนแผนวิชาการให้ครอบคลุมงานต่อไปนี้

- 1.1 การกำหนดเป้าหมาย และการบริหารวิชาการ
- 1.2 จัดหาและส่งเสริมสื่อการเรียนการสอน
- 1.3 การวางแผนการสอน
- 1.4 การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน
- 1.5 การนิเทศการสอน
- 1.6 ห้องสมุด
- 1.7 การวัดผลประเมินผล
- 1.8 พัฒนาการสอนในกลุ่มประสบการณ์หรือแผนการเรียนต่าง ๆ
- 1.9 การสอนซ่อมเสริม
- 1.10 การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
- 1.11 รายงานผลการเรียน

โรงเรียนจะมีแผนในแผนงานวิชาการมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ตลอดจนนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน

1. การจัดปฏิทินปฏิบัติงาน ในรอบปีการศึกษาหนึ่ง ๆ มีกิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติ การจัดให้มีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนว่า เดือนใดจะประกอบกิจกรรมอะไร ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำของผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลา

2. การจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารควรจะต้องควบคุม ติดตามการปฏิบัติการสอนของครูให้ตรงกับเนื้อหา และกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือและแผนการสอน

3. การจัดตารางสอน ผู้บริหารควรมอบให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะ จัดทำเป็นผู้จัดทำตารางสอน โดยผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดตารางสอน

4. การจัดครูเข้าสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงความต้องการและความถนัดของครู เช่น ครู ป.1 ควรจะเป็นผู้ที่เข้าใจเด็กในวัยนี้เป็นอย่างดี รู้ความต้องการ และความสามารถเป็นอย่างดี

5. การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน

ในขั้นนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการตามแผนการวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบการเตรียมการสอนและบันทึกการสอน
 2. ให้ครูปฏิบัติการเรียนการสอนให้ตรงเวลา
 3. ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศให้ครูดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการสอนหรือคู่มือครู

4. จัดครูเข้าสอนแทนในกรณีที่ครูไม่มาปฏิบัติการสอน
 5. ควบคุม ดูแล ให้ครูจัดการซ่อมเสริมนักเรียน
 6. สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ควบคุม ติดตาม ให้ครูรับผิดชอบงานและโครงการเป็นปฏิทินงาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

การประเมินผลงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้ทราบว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป ในเรื่องของการประเมินผลทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีแนวปฏิบัติ เช่น

1.1 การจัดหาเครื่องมือประเมินผลทุกชนิดเพื่อให้ครูสะดวกในการใช้
 1.2 ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนเพื่อจะได้แนะนำ ช่วยเหลือ และให้การนิเทศในลักษณะต่าง ๆ
 1.3 รับฟังปัญหาในการประเมินการเรียน เพื่อจะได้แนะนำ ช่วยเหลือ และให้การนิเทศในลักษณะต่าง ๆ
 1.4 จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ หรือการเรียน เพื่อให้ครูสอนซ่อมเสริมกับนักเรียน
 1.5 ประสานสัมพันธ์ทางผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนและเพื่อหาทางร่วมมือในการพัฒนาเด็ก
 1.6 ประเมินผลความก้าวหน้าทางวิชาการในโรงเรียน แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับปีก่อน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา

2. การประเมินผลโครงการวิชาการของโรงเรียนมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการจัดทำโครงการวิชาการของโรงเรียน
 2.2 พิจารณาและประเมินความสำคัญของโครงการร่วมกันของครู

- 2.3 ติดตามการช่วยเหลือการดำเนินการตามโครงการ
- 2.4 ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานของโครงการ
- 2.5 เป็นผู้ประเมินและแต่งตั้งคณะทำงานของโครงการ
- 2.6 เป็นผู้ตรวจสอบและตัดสินใจ ในการปรับปรุงหรือปฏิบัติงานตามโครงการต่อเนื่อง

โครงการต่อเนื่อง

3. การประเมินผลเป็นการปฏิบัติงานของครู มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู
- 3.2 ตรวจสอบการทำงานของครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สังเกตความก้าวหน้าของเด็ก ตรวจสอบผลงานของเด็ก
- 3.3 รับฟังข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับปฏิบัติงานของครู
- 3.4 จัดประชุมประเมินผลงานของครู
- 3.5 สรุปประเมินผลการทำงานในโครงการที่ได้รับมอบหมาย
- 3.6 จัดทำการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากต่อการศึกษาระดับและทุกสถานศึกษา การทำงานอย่างมีระบบแบบแผน เป็นขั้นตอน และกระบวนการนั้นสามารถทำให้งานในสถานศึกษา มีคุณภาพ สามารถพัฒนาคุณภาพวิชาการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งจะนำมาสู่การบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนผู้ปกครอง และรวมไปถึงผู้เรียนสามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

5. ขอบข่ายงานวิชาการ

หน่วยงานด้านการศึกษานักวิชาการได้นำเสนอขอบข่ายงานวิชาการไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 12 ด้าน ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ อีสระ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ ที่สถานศึกษากำหนด การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำสาระท้องถิ่น ดังนี้

1.1 ศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดไว้

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทราบจุดเน้นหรือประเด็นปัญหา สำคัญที่โรงเรียนให้ความสำคัญหรือกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน

1.3 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและนักเรียน เพื่อนำมา เป็นข้อมูลในการจัดทำสาระท้องถิ่น

1.4 ดำเนินการจัดทำสาระท้องถิ่นในลักษณะ

1.4.1 จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

1.4.2 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมหรือ บูรณาการ

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.1 วางแผนด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแล นิเทศและ ติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ การวิจัย ที่พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการ เรียนรู้แบบบูรณาการ โดย

3.1.1 วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ

3.1.2 มาตรฐานการเรียนรู้

3.1.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.1.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียม สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและ ผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและ การปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ตัวอย่าง

3.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน

3.4 ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม

3.5 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3.6 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

3.7 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเป็นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา

3.8 ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (การวิจัยในชั้นเรียน)

3.9 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3.10 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

3.10.1 จัดกิจกรรมแนะแนวโดยมีวิธีการดังนี้

3.10.1.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.10.1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึก และจัดทำสื่อ

3.10.1.3 ให้คำปรึกษาการแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาตนเอง

3.10.1.4 ให้คำปรึกษาการศึกษาต่อและแนะนำอาชีพ

3.10.2 จัดกิจกรรมนักเรียน โดยมีวิธีการดังนี้

3.10.1.1 สนับสนุนกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการงาน

3.10.1.2 ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนเช่น ชมรมทางวิชาการ

3.10.1.3 ส่งเสริมการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด

3.10.1.4 ส่งเสริมการฝึกทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

3.10.1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดหาวัสดุอุปกรณ์

3.10.1.6 จัดทำแผนการจัดกิจกรรม แบบบันทึก รายงานผล

3.11 การออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

การออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นส่วนที่นำมาตรฐานการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพได้ มาตรฐานอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะบรรลุมาตรฐานหรือไม่ อย่างไร ก็อยู่ที่ขั้นตอนนี้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างแท้จริงทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี โดยครูต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้และปฏิบัติได้ในมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีนั้นคืออะไร

องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้
 2. มาตรฐานการเรียนรู้
 3. สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้
 4. ชิ้นงานหรือภาระงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติ
 5. กิจกรรมการเรียนการสอน
 6. การวัดและประเมินผล
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 4.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 4.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น
 - 4.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา
 - 4.4 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาหรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.6 ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.7 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

4.7.1 การจัดสาระการเรียนรู้

4.7.1.1 การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียน

4.7.1.2 การกำหนดรหัสวิชา

4.7.1.3 การกำหนดระดับผลการเรียน

4.7.2 การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้/การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้/การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน

4.7.3 ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

5.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

5.4 จัดกิจกรรมการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

5.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

5.7 ศึกษาค้นคว้าพัฒนา รูปแบบหรือออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้า เพื่อเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น

6. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

6.1 การกำหนดระเบียบวัดและประเมินผล

6.1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำระเบียบวัดและประเมินผล โดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

6.1.2 พิจารณายกร่างระเบียบประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

6.1.3 ประชาพิจารณ์โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

6.1.4 เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

6.1.5 ประกาศใช้ระเบียบ

6.1.6 ปรับปรุง พัฒนา แก้ไขให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่
เปลี่ยนแปลง

6.2 ภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6.2.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

6.2.1.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา
โดยประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี)

6.2.1.2 ดำเนินการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง
พื้นฐานของผู้เรียน

6.2.1.3 ประเมินผลระหว่างเรียน หลังการเรียน และปลายปี เพื่อนำ
ผลไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและตัดสินผลการเรียนรายวิชา

6.2.1.4 เลือกรวิธการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย
เน้นการประเมินสภาพจริง ครอบคลุมสาระและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

6.2.1.5 ช่อมเสริม ปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียนที่ไม่ผ่าน
เกณฑ์การประเมิน และส่งเสริมผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้พัฒนาการประเมินให้พัฒนาสูงสุด
เต็มความสามารถ

6.2.1.6 การตัดสินการผ่านรายวิชาตามเกณฑ์การผ่านผลการเรียนรู้
ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) ที่กำหนด และประเมินให้ระดับผลการเรียนจากคะแนนการประเมินการ
ผ่านผลการเรียนที่คาดหวังทุกข้อร่วมกัน

6.2.1.7 จัดการเรียนช่อมเสริม และเรียนซ้ำรายวิชาที่ไม่ผ่านการตัดสิน
ผลการเรียน และให้ประชุมพิจารณาให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนทุกรายวิชาที่มีระดับการเรียนเฉลี่ยไม่ถึง
“1” ให้เรียนซ้ำชั้น

6.2.1.8 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินและตัดสินผล
การเรียน

6.2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6.2.2.1 ครูผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นผู้ประเมินและตัดสินกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม

6.2.2.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน 2 ด้าน คือ การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยพิจารณาจากจำนวนเวลาเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

6.2.2.3 ตัดสินผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่าน โดยผู้ได้รับการตัดสินให้ผ่านจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ด้าน

6.2.2.4 ประเมินและตัดสินกิจกรรมการผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินและตัดสินการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)

6.2.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

6.2.3.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

6.2.3.2 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

6.2.3.3 กำหนดแนวการดำเนินการเป็นรายคุณธรรม โดยประเมินทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6.2.3.4 ดำเนินการประเมินและสรุปผลเป็นรายปี

6.2.3.5 การประเมินให้ผู้เรียนทราบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

6.2.3.6 ประเมินผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.2.4 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

6.2.5 ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการกำหนดมาตรฐานเกณฑ์แนวทางการประเมินและการส่งเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลช่วงชั้น

6.2.5.1 ประกาศแนวทางและวิธีการประเมิน

6.2.5.2 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน

6.2.5.3 ดำเนินการประเมินปลายปีและประเมินผ่านช่วงชั้น

6.2.5.4 ผู้บริหารอนุมัติผลการประเมิน

6.2.6 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ

6.2.6.1 เตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมิน

6.2.6.2 เตรียมตัวบุคลากร สถานที่ และอำนวยความสะดวกในการรับการประเมิน

6.2.6.3 สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และความสำคัญแก่ครูและนักเรียน

6.2.6.4 นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6.3 การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล

6.3.1 เข้ารับการอบรมพัฒนาการจัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ

6.3.2 จัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) สารระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพผู้เรียน

6.3.3 นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือ และใช้เป็นเครื่องมือวัดผลและประเมินผล

6.3.4 พัฒนา ปรับปรุงให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

6.4 งานทะเบียน

6.4.1 ดำเนินการลงทะเบียน กรอกข้อมูลประวัติของนักเรียนในทะเบียนตามระเบียบ

6.4.2 ออกเลขประจำตัวให้กับนักเรียนใหม่ทุกคน

6.4.3 รับมอบตัวนักเรียนและดำเนินงานเรื่องการย้ายเข้าและย้ายออกของนักเรียนในช่วงระหว่างปีการศึกษา

6.4.4 สำนักรายชื่อนักเรียนทุกระดับชั้น และจัดทำรายชื่อให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

6.4.5 การจัดทำรายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน

6.4.6 ประสานงานกับกลุ่มที่ดูแลนักเรียนเพื่อแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อ/จำนวนนักเรียน

6.4.7 ดำเนินการด้านการย้าย ลาออก การเปลี่ยนแปลงทะเบียนนักเรียน

6.4.8 งานเกี่ยวกับการจัดทำ ขออนุมัติ และรายงานผลการเรียนของนักเรียน

6.4.9 งานเกี่ยวข้องกับการจัดทำ และบริการเอกสาร หลักฐานทางการเรียนของนักเรียน เช่น ปพ. ต่าง ๆ หลักฐานผลการเรียน ประกาศนียบัตร รวมทั้งหนังสือรับรองผลการเรียนทุกประเภท

6.4.10 ตรวจสอบความผูกพันของนักเรียนต่อฝ่ายหมวดงานอื่น ๆ ก่อนออกหลักฐานทางการเรียนให้

6.4.11 งานเก็บรักษาและรวบรวมสถิติข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน รวมทั้งเผยแพร่และรายงานผู้เกี่ยวข้องทราบ

6.4.12 เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับโปรแกรม OBEC

6.4.13 งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

6.5 การเทียบโอนผลการเรียน

6.5.1 ประสานการจัดการวัดผลประเมินผลระดับสถานศึกษา

6.5.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน จัดทำมาตรฐาน
กรอบและเกณฑ์การประเมิน เพื่อการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา

6.5.1.2 จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล สร้างเครื่องมือแบบฟอร์ม
ต่าง ๆ ในการดำเนินการเทียบโอน

6.5.1.3 จัดและดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน

6.5.1.4 ประกาศผลการเทียบโอนผลการเรียน

6.5.2 เทียบโอนผลการเรียนจากการย้ายที่เรียนจากสถานประกอบการ
จากพื้นฐานการประกอบอาชีพ

6.5.2.1 พิจารณาหลักฐานการศึกษาแสดงถึงความรู้ความสามารถของ
ผู้เรียน

6.5.2.2 พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง
โดยการทดสอบ

6.5.2.3 จัดทำทะเบียนขอเทียบโอน ระเบียนผลการเรียน และออก
หลักฐานการเรียน/การเทียบโอน

6.6 การตัดสินและอนุมัติผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

6.6.1 นายทะเบียนของสถานศึกษาตรวจสอบข้อมูลผลการเรียนของ
ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์การจบช่วงชั้นของสถานศึกษา

6.6.2 จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เรียนที่จบช่วงชั้นพร้อมตรวจทานความถูกต้อง
ไม่ให้มีข้อผิดพลาดใด ๆ ทั้งสิ้น

6.6.3 เสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ เพื่อให้เห็นชอบ

6.6.4 ผู้บริหารสถานศึกษาออกคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดทำเอกสารรายงาน
ผู้สำเร็จการศึกษา(ปพ.3) ประกอบด้วย ผู้เขียน ผู้ทาน ผู้ตรวจ และมีนายทะเบียนเป็นหัวหน้า

6.6.5 ผู้บริหารอนุมัติผลการเรียน โดยลงนามในเอกสารรายงานผู้สำเร็จ
การศึกษา

6.6.6 จัดส่งเอกสารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.7 การออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา

6.7.1 การจัดทำเอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 6.7.1.1 ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ (ปพ.1)
 - 6.7.1.2 หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ปพ.2)
 - 6.7.1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3)
 - 6.7.1.4 แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ปพ.4)
 - 6.7.1.5 เอกสารบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5)
 - 6.7.1.6 เอกสารรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล (ปพ.6)
 - 6.7.1.7 ใบรับรองผลการศึกษา (ปพ.7)
 - 6.7.1.8 เอกสารระเบียบสะสม (ปพ.8)
 - 6.7.1.9 สมุดบันทึกผลการเรียนรู้ (ปพ.9)
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 7.1 ศึกษาและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และการนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
 - 7.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
 - 7.3 ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 7.4 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับข้อมูลและผลงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบ
 - 7.5 สร้างเครือข่ายในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และส่วนกลาง
 - 7.6 วิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 8.1 สืบค้นแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพทั้งในและนอกสถานศึกษาทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด
 - 8.2 จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู บุคลากร ครอบครัวยังองค์กรหน่วยงาน สถานศึกษาอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง
 - 8.3 มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้
 - 8.4 ประสานความร่วมมือ วางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยังองค์กร หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแหล่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

8.5 มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้
เชิงอนุรักษ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9. การนิเทศศึกษา

9.1 ศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายใน
สถานศึกษา

9.1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

9.1.2 ร่วมวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย
และเหมาะสมกับสถานศึกษา

9.1.3 จัดทำเครื่องมือนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน

9.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย

9.2.1 สร้างความตระหนักความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

9.2.2 กำหนดปฏิทินการนิเทศ

9.2.3 ดำเนินการตามแผนนิเทศ

9.3 ประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

9.3.1 ตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ

9.3.2 จัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ

9.3.3 ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

9.4 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ
นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

9.4.1 ขอความร่วมมือเป็นวิทยากร พัฒนาผู้นิเทศเกี่ยวกับความรู้และ
ทักษะการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือนิเทศ

9.4.2 ขอความร่วมมือประเมินระบบและกระบวนการนิเทศภายใน
สถานศึกษา

9.5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศภายในกับ
สถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.5.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

9.5.2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

9.5.3 พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยหัวหน้ากลุ่มสาระ
และผู้บริหารแบบกัลยาณมิตรหรือระหว่างครูผู้สอน ศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง
เพื่อเชื่อมโยงกับองค์ความรู้และประสบการณ์เดิม

9.5.4 ปรับปรุง พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลดีต่อการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้

9.5.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ระหว่างครู กลุ่มสาระ สถานศึกษา
หรือสถาบันอื่น ๆ

10. การแนะแนว

10.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดย
เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

10.1.1 ตั้งคณะกรรมการแนะแนวภายในสถานศึกษา

10.1.2 วางแผนจัดกิจกรรมแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายใน
สถานศึกษา

10.2 ดำเนินการแนะแนวและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยความร่วมมือของครู
ทุกคนในสถานศึกษา

10.2.1 ประสานความร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ครูที่ปรึกษาและครูทุกคน
เพื่อทำความเข้าใจและขอความร่วมมือจัดกิจกรรมตามแผน

10.2.2 จัดกิจกรรมแนะแนววิชาการและวิชาชีพตามแผนที่วางไว้

10.3 ติดตามและประเมินผลระบบและกระบวนการแนะแนวในสถานศึกษา

10.3.1 จัดทำเครื่องมือประเมินผลระบบแนะแนวให้ครอบคลุม
วัตถุประสงค์และกิจกรรมแนะแนว

10.3.2 ดำเนินการติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

10.4 ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้าน
การแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

10.4.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ
แนะแนวดีเด่นเป็นแบบอย่างได้

10.4.2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ
การแนะแนวดีเด่น

10.4.3 พัฒนาระบบแนะแนวภายในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินงาน

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แนวทาง
การดำเนินงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย

11.1 จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่กฎกระทรวง
กำหนด ดังนี้

11.1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

- 11.1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 11.1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ และ
แผนปฏิบัติการประจำปี
- 11.1.4 การดำเนินงานตามแผน
- 11.1.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 11.1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 11.1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 11.1.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการจัดระบบการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมียึดหลักการการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เช่น สพป. และ สพฐ. (สวก.) เป็นต้น
- 11.2 จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 11.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดย
มีอำนาจและหน้าที่ มีดังนี้
- 11.3.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน
- 11.3.2 กำกับติดตาม ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 11.3.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน
และรายงาน
- 11.3.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (รายงานประจำปี)
ทั้งนี้ให้กำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ในคำสั่งแต่งตั้ง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้รับทราบอย่างทั่วถึง
- 11.4 สร้างความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการ
ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 11.5 บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา เพื่อการยอมรับและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน
- 11.6 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุมภารกิจ และ
สามารถแสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ได้อย่างพอเพียง ถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน และสามารถจัดเก็บเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้
อย่างสะดวกรวดเร็ว

11.7 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและหรือการศึกษาปฐมวัย และสามารถเพิ่มเติมเฉพาะในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

11.8 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ โดยควรคำนึงและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

11.8.1 เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

11.8.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต และสภาพความสำเร็จของการพัฒนา เช่น ผลสัมฤทธิ์ในวิชาการหลัก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น ซึ่งกำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

11.8.3 กำหนดวิธีการดำเนินงาน/กลยุทธ์ที่มีหลักวิชา ผลวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ และสามารถนำไปสู่เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

11.8.4 กำหนดแหล่ง/หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและเกี่ยวข้องในแต่ละด้าน

11.8.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ และการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนไว้ให้ชัดเจน

11.8.6 กำหนดแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

11.9 จัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผน

11.10 ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

11.11 ดำเนินการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

11.12 ประเมินผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าของการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

11.13 จัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี (รายงานประจำปี) เสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

12.1 จัดกระบวนการเรียนรู้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

12.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

12.3 ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ

12.4 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และชุมชน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนว่าครอบคลุม 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
5. ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
7. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
8. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการโรงเรียน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

หน่วยงานและสถาบันอื่น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2556) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการของสถานศึกษา ไว้ว่างานวิชาการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ ครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษา
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. การวัดผล ประเมินผลและการรับเข้าศึกษาต่อ
4. การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ (ICT)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการตามหลักการและแนวคิดของการบริหารงานวิชาการว่าต้องยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพ การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และมุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว กำหนดเป็นขอบข่ายและภารกิจงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาขอบข่ายของงานวิชาการ ซึ่งหน่วยงานด้านการศึกษานักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศได้เสนอไว้ ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบขอบข่ายงานวิชาการ ดังในตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบขอบข่ายงานวิชาการ

ขอบข่ายงานวิชาการ	แหล่งที่มา						ความถี่
	สพฐ. (2550)	สพฐ. (2556)	สันติ บุญภิรมย์ (2552)	รุ่งชัชดาพร เวทชะชาติ (2556)	กาญจนา เรืองมนตรี และจริณธร นามวรรณ (2554)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556)	
1. การพัฒนาสาระท้องถิ่น	✓	✓					2
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ	✓	✓	✓		✓	✓	5
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	✓	✓	✓		✓	✓	5

ตาราง 1 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	แหล่งที่มา						ความถี่
	สพฐ. (2550)	สพฐ. (2556)	สันติ บุญภิรมย์ (2552)	รุ่งชัชดาพร เวทะชาติ (2556)	กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรินทร์ นามวรรณ (2554)	ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556)	
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓		5
6. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน	✓	✓		✓	✓		4
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน	✓	✓				✓	3
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓		✓		4
9. การนิเทศศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษา	✓	✓			✓	✓	4
10. การแนะแนว	✓	✓	✓				3
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	✓	✓	✓				3
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	✓	✓	✓				3

ตาราง 1 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	แหล่งที่มา						ความถี่
	สพฐ. (2550)	สพฐ. (2556)	สันติ บุญภิรมย์ (2552)	รุ่งชัชดาพร เวทชะชาติ (2556)	กาญจนา เรืองมนตรี และธรรินทร์ นามวรรณ (2554)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556)	
13. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการศึกษา		✓	✓	✓	✓		4
15. การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาระบบงานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น		✓			✓		2
16. การส่งเสริม และการสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น		✓			✓		2
17. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา		✓					1
18. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา		✓					1
20. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร						✓	1

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบขอบข่ายงานวิชาการ พบว่า มีองค์ประกอบที่มีความถี่มากกว่ากึ่งหนึ่งของแหล่งที่มา ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เป็นองค์ประกอบขอบข่ายการบริหารงาน วิชาการสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของ สถานศึกษาการจัดทำผังขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับงานวิชาการ การกำหนดเป้าหมายของงาน วิชาการ การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ และการกำกับติดตามการจัดการศึกษา

2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระ การออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา การบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาด้าน การจัดการเรียนการสอน

3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการจัดทำเอกสาร การสอนประกอบหลักสูตร

4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง

5. การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การ ประเมินการอ่าน คิววิเคราะห์และเขียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินด้านพุทธิ พันธ์ จิตพิสัย และทักษะพิสัย และการวัดผลประเมินผลครบทุกสาระตามหลักสูตร

6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น การปรับภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีสภาพพร้อมใช้งาน และการกำกับติดตามและนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้

7. การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา การ นิเทศเพื่อเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำการสอน การใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เน้นการ พัฒนาการสอน การให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการติดตามการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน

8. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การสำรวจความ ต้องการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อการศึกษา ความ พร้อมและเพียงพอของสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดเก็บ ตรวจสอบ และบำรุงรักษาสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และระบบอินเทอร์เน็ตมีความพร้อมและสามารถใช้งานได้ อย่าง มีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายของการพัฒนาแนวทาง

ความหมายของแนวทาง

Good (1973) ได้ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่า แนวทาง หมายถึง การเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่าง เพื่อการเลียนแบบเป็นแผนภูมิ ซึ่งเป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่ง เป็นหลักการหรือแนวคิด และเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ราชบัณฑิตสถาน (2554) ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวทาง

เปลื้อง ณ นคร (2554) ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่ควรทำ

จากความหมายของแนวทางข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทาง หมายถึง แนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นจากกระบวนการที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ความหมายของการพัฒนา

Good (1973) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทางด้านความสามารถนั้น ๆ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยตัวเองหรือผู้อื่นจัดให้

ยนต์ ชุ่มจิต (2541) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้ครุมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) ได้นิยามความหมายการพัฒนาว่ามี 2 ลักษณะ คือ 1) การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น 2) การทำให้เกิดขึ้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned Change)

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ

จากความหมายของการพัฒนาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การส่งเสริมเสริมสร้าง ผลักดัน สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนามักจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาอย่างชัดเจน

จากการศึกษาความหมายของแนวทางและการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นความหมายของการพัฒนาแนวทางได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างแนวปฏิบัติด้วยกระบวนการที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ดำเนินไปทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม หรือพัฒนาดียิ่งขึ้น

2. ลักษณะของแนวทางที่ดี

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2544) ได้อธิบายลักษณะที่ดีของแนวทางไว้ว่า ควรมีการศึกษาและจัดทำเอกสารที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น ที่แสดงถึงเหตุผลสนับสนุนความถูกต้องสมบูรณ์ของแนวทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่ดี โดยแนวทางที่ดี ได้แก่ แนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเมื่อปฏิบัติแล้วจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน

วรณาริ ปทุมมาศ (2546) ได้อธิบาย ลักษณะที่ดีของแนวทางไว้ว่า รายละเอียดของแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ นั้น สอดคล้องตรงกับความต้องการตามบริบทของโรงเรียนที่นำไปปฏิบัติได้จริง

ศักดิ์ผจญ เริงใจ (2547) ได้อธิบาย ลักษณะที่ดีของแนวทางไว้ว่า รายละเอียดที่ระบุไว้ในแนวทางนั้น ควรจะสามารถปฏิบัติได้จริงภายใต้บริบทของโรงเรียน และชุมชน

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้อธิบาย ลักษณะที่ดีของแนวทางไว้ว่า สิ่งที่ระบุในแนวทางควรเป็นไปตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ภายใต้บริบทของโรงเรียน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของแนวทางที่ดี สรุปได้ว่า แนวทางควรสร้างขึ้นจากกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือ รายละเอียดของแนวทางควรมีความถูกต้อง เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

การบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการกำกับ ดูแล ประสาน สนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค เท่าเทียม มีคุณภาพ มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม นำไปสู่การเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการแข่งขันทั่วประเทศ โดยมีทิศทางการจัดการศึกษาที่สนองต่อนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด

2. ข้อมูลพื้นฐาน

จำนวนโรงเรียน นักเรียน ห้องเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียน (ภาครัฐ) จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2564)

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียน นักเรียน และห้องเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนห้องเรียน
ขนาดที่ 1 (นร.1 – 120 คน)	100	6478	837
- ไม่มีนักเรียน	1	0	0
- นักเรียน 1 - 20 คน	4	59	25
- นักเรียน 21 - 40 คน	18	533	134
- นักเรียน 41 - 60 คน	23	1146	196
- นักเรียน 61 - 80 คน	20	1372	175
- นักเรียน 81 - 100 คน	15	1311	129
- นักเรียน 101 - 120 คน	19	2057	178
ขนาดที่ 2 (นร.121 – 200 คน)	34	5260	352
ขนาดที่ 3 (นร.201 – 300 คน)	15	3371	170
ขนาดที่ 4 (นร.301 – 499 คน)	5	1889	69
ขนาดที่ 5 (นร.500 – 1499 คน)	2	1279	42
ขนาดที่ 6 (นร.1500 – 2499 คน)	0	0	0
ขนาดที่ 7 (นร.≥2500 คน)	2	6678	148
รวมทั้งสิ้น	158	24955	1618

3. ทิศทางการพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2564

3.1 วิสัยทัศน์

คุณภาพคู่คุณธรรม เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 พันธกิจ

3.2.1 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และทักษะในศตวรรษที่ 21 สู่มาตรฐานสากล

3.2.2 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

3.2.3 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

3.2.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอน และนิเทศการศึกษา

3.2.5 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณาการจัดการศึกษา

3.2.6 ส่งเสริม สนับสนุนความเข้มแข็งด้านการให้บริการ และคุณภาพการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม/หน่วย กลุ่มเครือข่าย และสถานศึกษา

3.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

3.3.1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

3.3.2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

3.3.3 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3.4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

3.3.5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.3.6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.4 เป้าประสงค์

3.4.1 ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีวินัยอย่างสมดุล เหมาะสมตามช่วงวัยและมีความพร้อมสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

3.4.2 ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมตามช่วงวัยอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม

3.4.3 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

3.4.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน สามารถพัฒนานวัตกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหาร การเรียนการสอนและนิตศ การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.5 ระบบบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพ มีเครือข่าย การบริหารจัดการ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

3.4.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มเครือข่าย และสถานศึกษาพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเน้นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุว กาศาต และกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์สู่ ความเป็นพลเมืองและพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการศึกษาอย่างเข้มข้น

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การวัด และประเมินผล การศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ความก้าวหน้า ทางวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และจัดกิจกรรมเสริม ทักษะพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และ ระดับสากล โดยเน้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งเสริมและพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำผลการวิจัยไปใช้ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 7 เร่งสร้างความเข้มแข็งของระบบเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และ การทดสอบเลื่อนชั้นระหว่างปี ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง

กลยุทธ์ที่ 8 เร่งพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่าง มีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 9 พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย อย่าง มีประสิทธิภาพ พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

กลยุทธ์ที่ 10 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพโดยทำข้อตกลง ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 11 สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 12 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพการศึกษาด้วยการให้บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 13 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสด้วยการสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 14 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 15 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 16 ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นคุณธรรม ความโปร่งใส และการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 17 เสริมสร้างภาพลักษณ์และวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดความร่วมมือ และสร้างเครือข่าย/ความเป็นพหุภาคีกับองค์กรต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 18 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งและใช้ผลการประเมินระดับชาติเป็นฐานในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 19 พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการที่ทันสมัยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 20 เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเสริมพลังอำนาจให้กับศูนย์เครือข่ายและสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กิตติชัย เยี่ยมไธสง (2553) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการที่มีสภาพต่างกัน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent) และ F-test (ANOVA และ MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาการบริหารงานโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย (3) ผู้บริหารงานวิชาการที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันเห็นว่าสภาพการดำเนินงานด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เห็นว่าสภาพการดำเนินงานด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน (4) ผู้บริหารงานวิชาการ ที่เป็นหัวหน้างานวิชาการ เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษามากกว่า ผู้อำนวยการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่สภาพการดำเนินงานด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และ (5) ผู้บริหารงานวิชาการที่มีประสบการณ์ทำงาน และประเภทสถานศึกษาแตกต่างกัน เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

คมภีร์ สุดแท้ สมชาย วงศ์เกษม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2553) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างและพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการวิจัย มี 2 ระยะ แต่ละระยะมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาครูวิชาการ และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 26 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ประเมินผล จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน

ขนาดเล็ก มี 11 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบอย่างครอบคลุม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และนำผลการประเมินไปใช้ ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพมากขึ้น 3) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า 1) ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและองค์ประกอบหลักทั้ง 2 องค์ประกอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก 2) ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของรูปแบบ การบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ พบว่า มีปัญหาคือครูไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ การทุ่มเทพลังงานวิชาการอย่างเดียวไม่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ ครูไม่สามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานครบทุกสาระการเรียนรู้ได้ และมีการเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ โรงเรียนควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีให้ครู ควรนำกระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กไปประยุกต์ใช้ทั้งระบบ ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ชญญา พงษ์ชัย ธนินาฏ ณ สุนทร และภัทรพล มหาพันธ์ (2554) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จากจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 66 โรงเรียน มีประชากรจำนวน 132 คน การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอน ควรเพิ่มงบประมาณ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยการระดมทุนหรือรับบริจาค ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับทั้งผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดหาคู่มือรวมทั้งติดตามประเมินให้มีความรู้ความเข้าใจทุกระยะ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมให้แก่ครู สนับสนุนการไปศึกษาดูงาน และเพิ่มสื่อการเรียนการสอนเข้าช่วยในการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ตลอดจนจัดหาหนังสือคู่มือการวัดและประเมินผล และพัฒนาโปรแกรมช่วยในการวัดและประเมินผล

เกษร ทาสีแก้ว (2554) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาในการบริหารวิชาการ จำแนกตามตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาน กลมกุล (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยมีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับปัญหการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 340 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 86 คน และครู จำนวน 245 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คนและครู จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way

ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ 4) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จากการสัมภาษณ์ พบว่า 1) ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงพัฒนาและทบทวน การใช้หลักสูตรและการนำไปใช้ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงพัฒนา และทบทวนการใช้หลักสูตร ในทุกปีการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทางสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนไกลกังวล 3) ด้านการนิเทศภายใน ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มีโอกาสในการนิเทศ เพื่อนำผลสะท้อนมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป 4) ด้านการวัดผลประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนา 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

สุรรัตน์ โชติวิชาศิริกุล และสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 วิธีดำเนินการมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) หาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านที่ เป็นปัญหาสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ส่วนแนวทางการบริหารงานวิชาการ

เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานหลักสูตร คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการปรับปรุงพัฒนางานหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียน การสอน คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของผล การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และปลูกฝัง ค่านิยม ที่พึงประสงค์ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู จัดแสดงผลงาน และมีการประเมินผลการเลือกใช้ เทคโนโลยี สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนา ปรับปรุง และเผยแพร่ 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครู เห็นความสำคัญในการนิเทศการเรียน การสอนแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ดูแลการ จัดการเรียนรู้อให้เป็นไปตามแผนการนิเทศการ เรียนการสอนของสถานศึกษา 5) ด้านการวัดผลและ ประเมินผล คือ สถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อให้ความรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ผลการเรียนของนักเรียนเพื่อ หาแนวทางแก้ไขช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการ ประเมินผลตามสภาพจริง และ 6) ด้าน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ จัดทำ แผนปฏิบัติการกำหนดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ให้พิจารณาวิเคราะห์ เป้าหมายหรือผลผลิตของ โครงการต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ และมีการประเมินปรับปรุง พัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ณัฐณิกันต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร (2564) ได้ศึกษาแนวทางการ บริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และ 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 90 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดัชนีความต้องการ จำเป็น Modified Priority Needs index (PNI Modified Index) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2) ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 2.1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2.2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 2.3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.4) ด้านการนิเทศการศึกษา 2.5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2.6) ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) แนวทางในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้ครูใช้วิธีการสอนและใช้เทคนิคที่หลากหลาย ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ประชุมชี้แจง และ แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ก่อนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ประชุมคณะครูและแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินการ ดำเนินการนิเทศที่ชัดเจน กำหนดแนวทางการนิเทศที่ชัดเจน ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีและสะท้อนผลการนิเทศในภาพรวมตามวาระการประชุมประจำเดือน 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ จัดทำคู่มือ ดำเนินงานตามแผน PDCA ควรตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผล การเรียนการสอนตามสภาพจริง ควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ดำเนินการจัดทำคู่มือ ระเบียบ กำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติ

ศุภวรรณ สุธัมมา ศุภชัย ทวี และสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความ

เที่ยงเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการประชุมสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.98 ปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปัญหาต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในกลุ่มโรงเรียน ทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดอบรมครูเกี่ยวกับการผลิต พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูผลิต เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบท มีความทันสมัย ด้านการนิเทศภายใน จัดประชุม วางแผนจัดทำแผนการนิเทศการศึกษา โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมนิเทศแบบกัลยาณมิตร ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในให้ครูและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ

อัครวิเศษ เชิญทอง ทินกร ชอัมพงษ์ สาธร ทรัพย์รุ่งทอง (2564) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 226 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 66 คน และครู จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที่ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ตามวิธี ของเซฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการแนะแนว 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามที่มีตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อาคม ยูพานิชย์ และสุรางคณา มัณยานนท์ (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2) ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารขาดการประชุมทำความเข้าใจกับครู เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหลักสูตรส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูผู้สอนทำการเรียนการสอนโดยยึดหนังสือ และโรงเรียนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ควรส่งเสริม ให้มีการประชุมวางแผนพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการเรียนการสอนโดยการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้เพื่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น และจัดทำระเบียบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่ ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เป็นภาระกิจหลักที่สำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กบางแห่งพบสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน คือ ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบได้ ครูไม่สามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานครบทุกสาระการเรียนรู้ได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ โรงเรียนจะต้องหาทางแก้ไข โดยอาจจัดหาแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีให้ครู หรือส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้เกิดพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้ก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ไปได้ ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก คือ ควรมีการสำรวจและแยกประเภทนักเรียน และจัดระบบการเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน และมีการนิเทศติดตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสม่ำเสมอ และควรต้องศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด การวัดและประเมินผล และนำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาให้ทันสมัยเข้ากับ

การเปลี่ยนแปลง และควรพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยให้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและเป็นแหล่งวิทยาการที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้รับบริการ ครู นักเรียน ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเหมาะสมต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Collie (2002) ได้วิจัยองค์การแห่งการเรียนรู้และการปรับปรุงการสอนของฝ่ายวิชาการ การศึกษาใช้กรอบแนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจของฝ่ายวิชาการที่จะปรับปรุงการสอนของสถาบันการศึกษาในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักวิจัย นักวิชาการในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการแสดงพฤติกรรมโดยมีการพยายามปรับปรุงการสอนที่เน้นการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการประเมินผู้เรียนและเข้ารับการอบรมในเรื่องที่สามารถนำมาช่วยสนับสนุนการสอน ผู้บริหารก็มีความสำคัญกับการปรับปรุงการสอน โดยพยายามที่จะปรับปรุงองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

Crim (2006) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล ตลอดจนการปรับปรุงการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

Piercy (2007) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูปฏิบัติการในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในรัฐอิลลินอยส์ เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านวิชาการที่ทดลองใช้ในโรงเรียน ในระหว่างปี 1988-1989 จากการศึกษาเปรียบเทียบครูที่ให้ความสำคัญในกิจกรรมทางด้านวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียน ชุมชน และผู้ร่วมงานพบว่า ครูปฏิบัติการสอนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียนและผู้ร่วมงานมีความคิดเห็นของตนเองประสบความสำเร็จมากกว่าครูปฏิบัติการสอนที่ไม่ได้เน้นความสำคัญในด้านนี้

Bugg (2009) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐอิลลินอยส์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของคณะกรรมการการศึกษาของมลรัฐในโครงการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาแผนที่ใช้เป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาระบบการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐ การศึกษาครั้งนี้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตที่โรงเรียนสองแห่งใช้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพมีผลดีต่อ แผนการสอนในโรงเรียนทั้งสองแห่ง ก่อนที่จะมีการนำการประกันคุณภาพและแผนพัฒนามาใช้โรงเรียนทั้งสองแห่งยังไม่ได้ใช้ระเบียบโครงสร้างในการปรับปรุงโรงเรียน ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะประสบความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุง แต่ยังเป็นที่ถกเถียงว่าสิ่งแวดล้อม

บางประการอาจทำให้โรงเรียนไม่สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงได้ โรงเรียนในชนบทสามารถใช้กระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างการจัดระเบียบของโรงเรียนในขณะที่โรงเรียนในเมืองไม่สามารถทำตามกระบวนการได้สำเร็จ นอกจากนี้โครงสร้างของการประกันคุณภาพสามารถช่วยโรงเรียนในการพัฒนาวัฒนธรรม การปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การขาดตัวแปรบางตัว เช่น ภาวะผู้นำ ทรัพยากรทางการเงิน ทำให้กระบวนการไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย

Jonathan (2010) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสภาพบรรยากาศในแต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน เป็นสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ประกอบด้วยสามมิติ โดยเน้นการศึกษาประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของคณะคณาจารย์ขององค์กร (OCI) เป็นตัวชี้วัดสภาพบรรยากาศขององค์กรสร้างขึ้นจากสี่ด้านคือ ความเป็นผู้นำ ความเป็นมืออาชีพ ความสำเร็จสำหรับนักเรียนที่จะดำเนินการในด้านวิชาการและความเสี่ยงในชุมชน การทดสอบและการวิเคราะห์จะทำนายประสิทธิภาพโดยรวมและประสิทธิภาพการทำงานของนักเรียนโดยตั้งสมมติฐานว่าด้านวิชาการและบรรยากาศองค์กรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก การทดสอบของครูในโรงเรียนประถมศึกษาทางตอนเหนือของอลาบามาตอบสนองต่อการสำรวจที่วัดในแง่ดี การศึกษาสภาพบรรยากาศขององค์กร (OCI) และควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน โดยวัดประสิทธิผลจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดย Stanford และประสิทธิภาพโดยรวม คณิตศาสตร์ขององค์กรการรับรู้ (IPOE) ด้านวิชาการและบรรยากาศขององค์กร พบว่า ด้านวิชาการมีความสำคัญส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

Scott (2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนในรัฐ หลุยเซียนากลางและประสิทธิภาพของโรงเรียนเพื่อการตรวจสอบการรับรู้ของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในรัฐหลุยเซียนาเกี่ยวกับวัฒนธรรม สภาพบรรยากาศ ความเป็นผู้นำหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองที่พัฒนาสำหรับการวิเคราะห์ความต้องการ โดยกระทรวงศึกษาธิการ (LDE) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนในการประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียนและการวางแผนสำหรับการปรับปรุง จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน สภาพบรรยากาศของโรงเรียนและความเป็นผู้นำพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมาก การรับรู้ของผู้ปกครองแสดงให้เห็นถึงผลของการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมจากบุคลากรของโรงเรียนจะเป็นกุญแจสำคัญในการสื่อสารระหว่างกับโรงเรียนและเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาด้านวิชาการของสถานศึกษา มีวิธีการหลายวิธีหนึ่งในนั้น คือ การส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นวิธีการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของครู และบุคลากรทางการศึกษา และสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูอาจเริ่มจากการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและน่าสนใจ ในการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาทางหนึ่ง ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเหมาะสมต่อไป

บทที่ 3

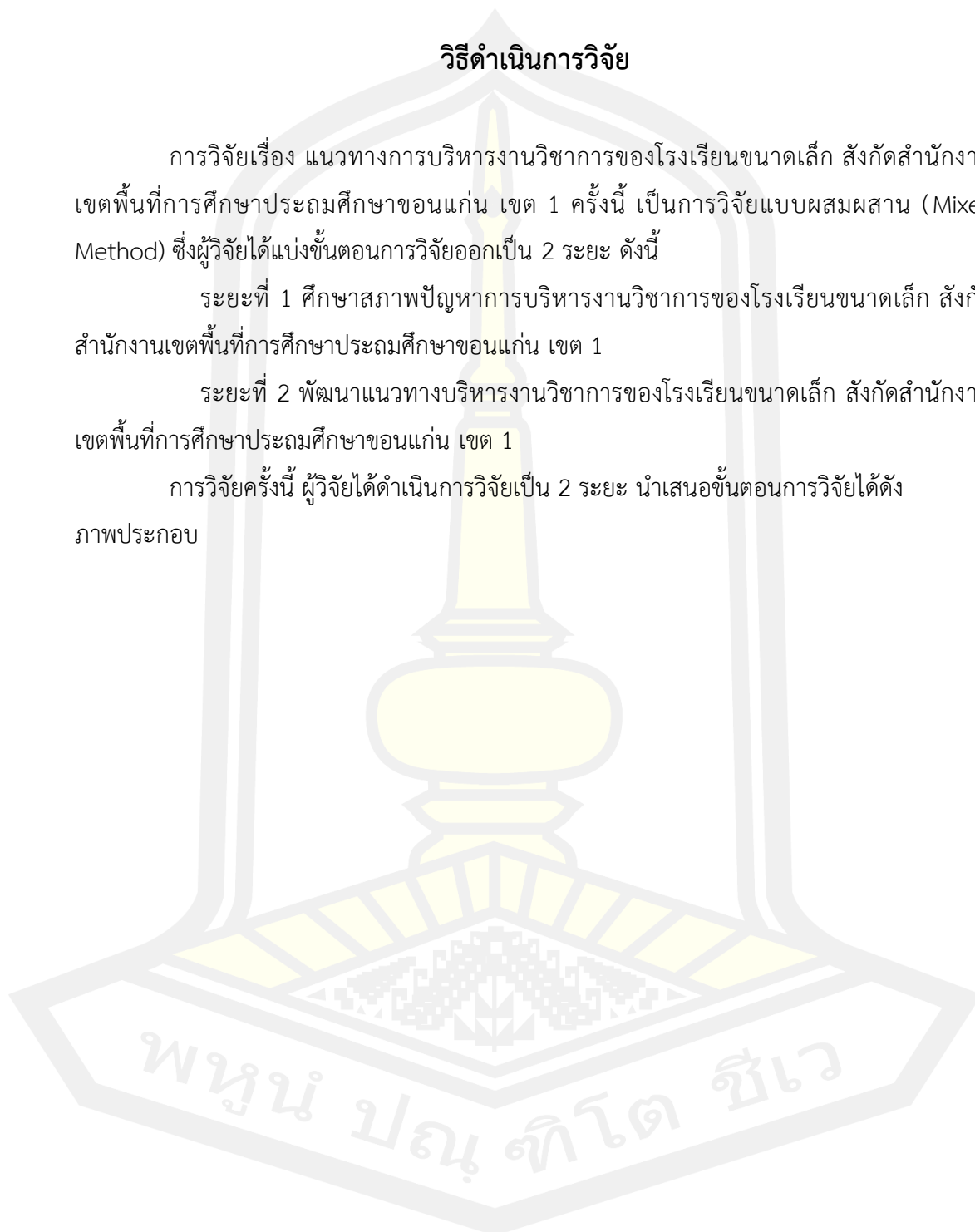
วิธีดำเนินการวิจัย

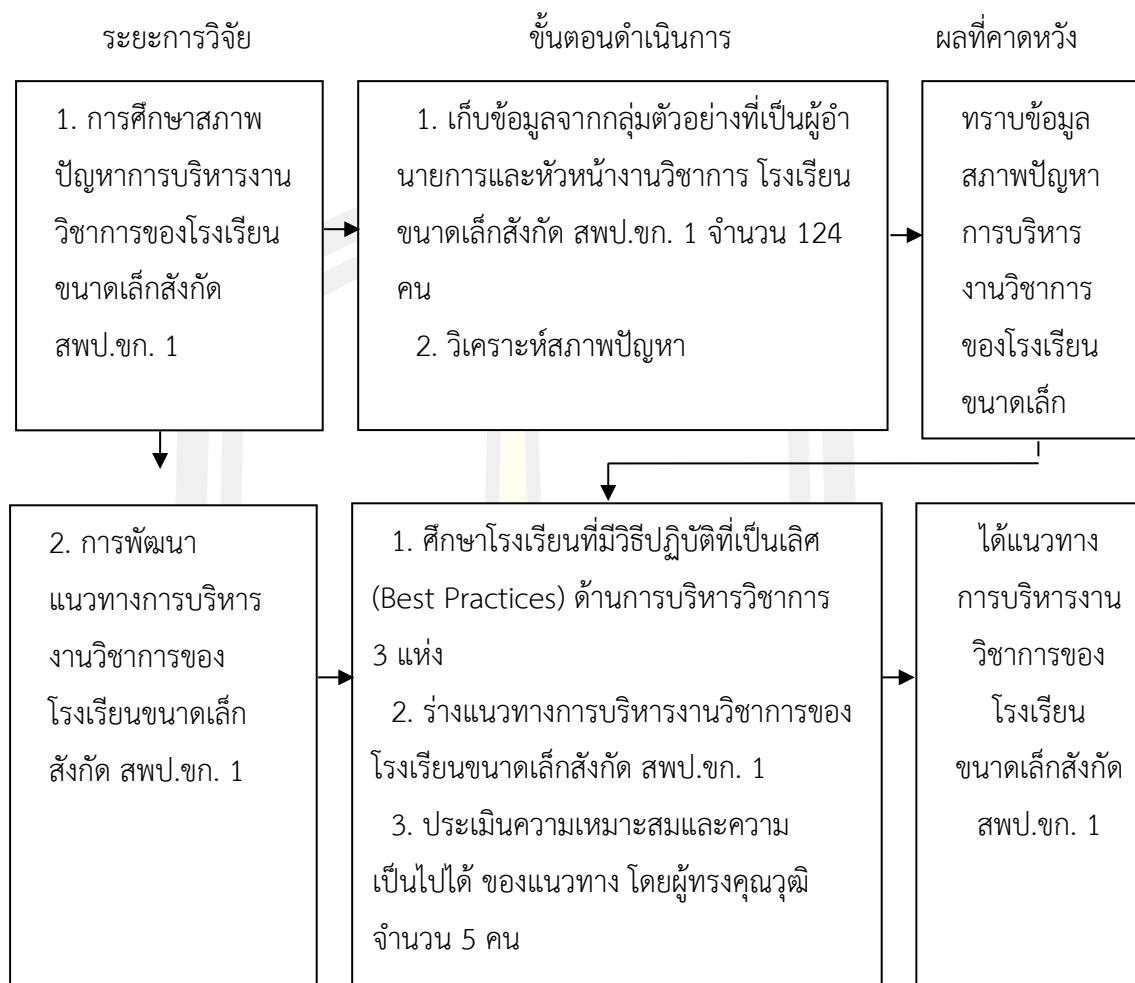
การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ นำเสนอขั้นตอนการวิจัยได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
1.2 สรุปลองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) และหาคุณภาพเครื่องมือ

1.4 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร จำนวนรวม 180 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 90 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2564 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 124 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 62 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (Krejcie and Morgan, 1970; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

2.2.1 จัดทำสลากรายชื่อโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวนทั้งหมด 90 โรงเรียน

2.2.2 จับสลากเลือกโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 62 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) กำหนดเป็นค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบและความหมายของแต่ละองค์ประกอบ แล้วสร้างแบบสอบถามตามกรอบองค์ประกอบที่ได้

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมเบื้องต้น และปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

3.2.3.1 เป็นผู้บริหารหรือครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ

3.2.3.2 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาด้านการวัดผล การวิจัย การประเมินผลทางการศึกษา หรือสาขาวิชาทางการศึกษาอื่น ๆ หรือ

3.2.3.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน หรือการสร้างเครื่องมือในการวิจัย หรือการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีรายละเอียดดังนี้

1) นางรัตนา มูลป้อม ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนพิมพ์ใจวิทย์ วุฒิต่างการศึกษา กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการวัดผลประเมินผล

2) นายฤกษ์ ชาญประเสริฐ ตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยพิมพ์ไทย วุฒิต่างการศึกษา กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3) นายวิลาส วันชัย ข้าราชการบำนาญ วุฒิต่างการศึกษา กศ.บ. (วิชาเอกสังคมศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลากร

4) นายพงษ์ชัย บุญคง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีวิทยา วุฒิต่างการศึกษา กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้

5) นายรังสฤษฏ์ โยมศรีเคน ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิเทศก์ ขอนแก่น เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามแต่ละข้อ มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่ามีค่าความสอดคล้องเข้าเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ได้

3.2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 15 คน และหัวหน้างานวิชาการ 15 คน รวมจำนวนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ 30 คน แล้วรวบรวมแบบสอบถามกลับมาตรวจให้คะแนน และคำนวณค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.384-0.744 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.945 ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.2.5 นำแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

4.2 นำหนังสือขอความร่วมมือจัดทำสำเนาให้ครบตามจำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 62 โรงเรียน และนำไปฝากส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยฝากผ่านตู้รับ-ส่ง หนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้ จำนวน 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 รวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปใช้สรุปผลและจัดทำรายงานการวิจัย

ต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษา Best Practices โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยวิธีการสัมภาษณ์

1.2 นำผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 แห่ง

1.3 วิเคราะห์ผลการศึกษาโรงเรียนต้นแบบ นำความรู้และแนวคิดที่ได้มาพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.4 นำแนวทางที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมเบื้องต้น แล้วนำเสนอต่อคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2

2.1 การสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร และหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้

2.1.1 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศทางการบริหารงานวิชาการ โดยได้รับรางวัล OBEC Award ระดับภาค ขึ้นไป

2.1.2 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นแบบอย่างด้านการพัฒนานักเรียน โดยมีคะแนน O-net สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ระดับจังหวัดขึ้นไป โรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน ได้แก่

2.1.2.1 โรงเรียนลาดสระบัวหนองลุมพุกวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS ครั้งที่ 10 ปีการศึกษา 2563 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รางวัลเหรียญทอง สถานศึกษายอดเยี่ยม ประเภทประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านวิชาการ และนักเรียนมีคะแนน O-net สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ระดับจังหวัดขึ้นไป

2.1.2.2 โรงเรียนบ้านหนองคลองหัวขัว อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS ครั้งที่ 10 ปีการศึกษา 2563 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รางวัลเหรียญทอง สถานศึกษายอดเยี่ยม ประเภทประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านวิชาการ และนักเรียนมีคะแนน O-net สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ระดับจังหวัดขึ้นไป

2.1.2.3 โรงเรียนบ้านโคกก่อ อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS ครั้งที่ 10 ปีการศึกษา 2563 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ประเภทประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านวิชาการ และนักเรียนมีคะแนน O-net สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ระดับจังหวัดขึ้นไป

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

2.2.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งด้านการบริหารสถานศึกษา หรือการบริหารหน่วยงานด้านการศึกษา และ

2.2.2 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาด้านการบริหารการศึกษา หรือสาขาทางการศึกษาอื่น ๆ

2.2.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารวิชาการ หรือการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 5 ปี

คณะผู้ทรงคุณวุฒิมีรายนาม ดังต่อไปนี้

2.2.3.1 ดร.อัจฉิญา สงวนศรีพิสุทธิ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ
วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2.2.3.2 นางจุฑาทิพย์ ชาญประเสริฐ ตำแหน่งผู้รับอนุญาตโรงเรียนพิมพ์ใจวิทย์
วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.2.3.3 นางรัตนา มูลป้อม ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนพิมพ์ใจวิทย์
วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.2.3.4 นายบัญชา ละมูลตรี ตำแหน่งผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
บ้านป่อแก วุฒิการศึกษา ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2.3.5 นายสุริยา ฤชากุล ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไต้ศรีพิมลวิทยา
วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยอีสาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 1 จำนวน 1
ฉบับ

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.3.1.1 ร่างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำผลการศึกษาสภาพปัญหา
ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.3.1.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

3.3.1.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 1 มี
วิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.3.2.1 นำแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 1 มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน

3.3.2.2 นำแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

3.3.2.3 ปรับปรุงแบบประเมินและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ดำเนินการดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4.2 ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.2 เดินทางไปพบคณะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสรุปและจัดเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีสรุปความและสรุปผลการวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

5.2 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ดำเนินการดังนี้

5.2.1 จัดเรียงแบบประเมินและตรวจให้คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/เป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/เป็นไปได้ ในระดับมาก

3 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/เป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/เป็นไปได้ ในระดับน้อย

1 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/เป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

5.2.2 สรุปคะแนนแล้วนำมาแปลผลโดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 1.3 ร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม และนियามศัพท์เฉพาะ เพื่อหาความเที่ยงตรงของข้อคำถาม IOC (Index of Congruence) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{(N\sum X^2 - (\sum X)^2)(N\sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
N	แทน	จำนวนข้อมูล
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง X
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง Y
$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คู่กันแต่ละคู่

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
K	แทน	จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนเป็นรายข้อ
s^2	แทน	ความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

พหุบัณฑิต ชีวะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สามารถรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

พูน ปณ ทิโต ชิว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงาน วิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังในตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	62	50.00
2. หัวหน้างานวิชาการ	62	50.00
รวม	124	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 50.00 และหัวหน้างานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดังในตาราง 4-12

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.05	0.47	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.30	0.41	มาก
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.08	0.51	มาก
4. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.43	0.39	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.09	0.39	มาก
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.52	0.37	มากที่สุด
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.36	0.53	มาก
8. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.67	0.31	มากที่สุด
โดยรวม	4.31	0.24	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีสภาพปัญหาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการนิเทศการศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการวัดผลและประเมินผล มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และด้านการวางแผนงานวิชาการ มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงานวิชาการ	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ขาดการวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของสถานศึกษา	4.07	0.95	มาก
2. ไม่มีการจัดทำผังขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับงานวิชาการ	4.03	0.97	มาก
3. ขาดการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการที่ชัดเจน	4.05	0.95	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงานวิชาการ	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
4. ไม่มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ	4.07	0.95	มาก
5. ขาดการกำกับติดตามการจัดการศึกษา	4.06	0.96	มาก
โดยรวม	4.05	0.47	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการโดยรวม มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 มีสองข้อ คือ ขาดการวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของสถานศึกษา และ ไม่มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ขาดการกำกับติดตามการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) และ ขาดการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระ	4.09	0.96	มาก
2. ขาดการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.07	0.98	มาก
3. ขาดงบประมาณพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน	4.66	0.67	มากที่สุด
4. ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.96	มาก
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.05	0.96	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
6. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.85	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	4.30	0.41	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดสองข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุดข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.85$) ขาดงบประมาณพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.66$) และมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ไม่มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	4.08	0.95	มาก
2. ขาดกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย	4.07	0.95	มาก
3. ขาดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4.10	0.95	มาก
4. เอกสารการสอนประกอบหลักสูตรมีไม่ครบถ้วน ขาดการปรับปรุงให้ทันสมัยเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน	4.06	0.97	มาก
โดยรวม	4.08	0.51	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.10$) ไม่มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.08$) และขาดกระบวนการการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน	4.52	0.81	มากที่สุด
2. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.76	0.61	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนรู้แบบบรรยายไม่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือค้นคว้าหาความรู้	4.05	0.96	มาก
4. ไม่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้	4.73	0.66	มากที่สุด
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านกระบวนการเรียนรู้	4.07	0.95	มาก
โดยรวม	4.43	0.39	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดสามข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุดสองข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 4.76$) ไม่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ($\bar{X} = 4.73$) และขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและประเมินผล	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ขาดการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.07	0.95	มาก
2. ขาดการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน	4.10	0.95	มาก
3. ขาดการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.07	0.95	มาก
4. ขาดการวัดผลและประเมินผู้เรียนที่ครบถ้วน ทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	4.11	0.95	มาก
5. การวัดผลประเมินผลผู้เรียน ขาดความครบถ้วนทุกสาระ ตามหลักสูตร	4.10	0.95	มาก
โดยรวม	4.09	0.39	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดการวัดผลและประเมินผู้เรียนที่ครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา มีสองข้อ คือ ขาดการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ขาดความครบถ้วนทุกสาระตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.10$) และลำดับที่สามมีสองข้อ คือ ขาดการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และขาดการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ขาดการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.72	0.68	มากที่สุด
2. ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน ในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.74	0.64	มากที่สุด
3. ขาดการศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.06	0.95	มาก
4. ขาดการสำรวจความพร้อม และความเพียงพอของ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อการจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ	4.67	0.69	มากที่สุด
5. ขาดระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.41	0.88	มาก
โดยรวม	4.52	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดสามข้อ และอยู่ในระดับมากสองข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชนในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 4.74$) ขาดการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 4.72$) และขาดการสำรวจความพร้อม และความเพียงพอของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ไม่มีแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.04	0.97	มาก
2. ไม่มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการนิเทศการศึกษา	4.45	0.96	มาก
3. ใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดิม ๆ ขาดการสะท้อนผล การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ลุ่มลึก	4.53	0.83	มากที่สุด
4. ขาดเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาที่ได้มาตรฐาน	4.07	0.96	มาก
5. ขาดการติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายหลัง การนิเทศการศึกษา	4.70	0.70	มากที่สุด
โดยรวม	4.36	0.53	มาก

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดสองข้อ และอยู่ในระดับมากสามข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ ขาดการติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายหลังการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.70$) ใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดิม ๆ ขาดการสะท้อนผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ลุ่มลึก ($\bar{X} = 4.53$) และไม่มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	สภาพปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ขาดการสำรวจความต้องการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	4.30	0.92	มาก
2. ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อการศึกษา	4.58	0.80	มากที่สุด
3. สื่อการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอและไม่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.86	0.42	มากที่สุด
4. ขาดระบบ ตรวจสอบ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.81	0.49	มากที่สุด
5. ระบบอินเทอร์เน็ตช้า และรองรับการใช้งานได้จำกัดไม่ทั่วถึง	4.82	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.67	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดสี่ข้อ และอยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้ดังนี้ สื่อการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอและไม่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ($\bar{X} = 4.86$) ระบบอินเทอร์เน็ตช้า และรองรับการใช้งานได้จำกัดไม่ทั่วถึง ($\bar{X} = 4.82$) และขาดระบบ ตรวจสอบ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.81$) ตามลำดับ

2. ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.1 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ (Best Practices) ด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยทำการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารวิชาการจากโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง

คือ 1) โรงเรียนลาดสระบัวหนองลุมพุกวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) โรงเรียนบ้านหนองคลองหัวขัว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดมหาสารคาม และ 3) โรงเรียนบ้านโคกก่อ อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม มีผู้ให้ข้อมูล จำนวนรวม 6 คน คือ ผู้อำนวยการและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบแต่ละแห่ง ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผลการศึกษารูปแบบที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับด้านสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแก้ไขปัญหางบประมาณไม่เพียงพอโดยการจัดระดมทุนด้วยกิจกรรมผ้าป่าการศึกษาทุกปี เพื่อเป็นการเปิดรับงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากต้นสังกัด มีการจัดระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน โดยใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศสำหรับสื่อการเรียนการสอน และวัสดุครุภัณฑ์อย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบและซ่อมแซมให้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีการจัดกิจกรรมให้ครูและนักเรียนพัฒนาสื่อการเรียนการสอนร่วมกัน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลวัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนมีน้อย เพราะนักเรียนน้อย ดังนั้น วัสดุ ครุภัณฑ์ทุกอย่าง จะต้องใช้อย่างประหยัดและใช้ให้คุ้มค่า...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุเพื่อผลิตสื่อการเรียน ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ เช่น การทำบัตรคำวิชาภาษาไทย สื่อการสอน คณิตศาสตร์ ผู้ปกครองก็ให้ความร่วมมือในการจัดหาวัสดุมาให้เช่น ไม้ไผ่ หรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเรามีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เป็นฟรีอินเทอร์เน็ต มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องฉายภาพ ซึ่งทุกอย่างจะขึ้นทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์ มีการตรวจสอบสภาพ และดูแลให้ใช้งานได้เสมอ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ด้านสื่อและเทคโนโลยี ครูที่มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาสื่อขึ้นใช้เอง โดยทำบทเรียนอีเลิร์นนิ่งใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสื่อที่พัฒนาขึ้น...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการมีการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุกปี เพื่อแก้ไขปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ เช่น กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาค
3. จัดระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา
4. จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การสำรวจความต้องการ การจัดซื้อจัดหาจัดจ้าง การจัดทำทะเบียน การตรวจสอบดูแลบำรุงรักษา และซ่อมแซมให้มีสภาพที่พร้อมต่อการใช้งานเสมอ

2.1.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า โรงเรียนต้นแบบมีการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตน้ำพริก มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนต้นแบบมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แปลงสาธิตการปลูกผักปลอดสารพิษ โรงเรือนการเลี้ยงไก่ไข่ โรงเรียนต้นแบบมีเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ในการสาธิตการทำนา การเก็บเกี่ยว การสีข้าว โดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนจะมีส่วนร่วมกับชุมชน ในกิจกรรมทำนา เก็บเกี่ยว สีข้าว และผลผลิตบางส่วน ผู้ปกครองมอบให้โรงเรียนเพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิต

น้ำพริก เพื่อจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเรามีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ หลักสูตรการทำน้ำพริกแจ่วบองสมุนไพร และมีแหล่งเรียนรู้การปลูกผักปลอดสารพิษในโรงเรียน การเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตที่ได้นำมาใช้เป็นอาหารกลางวันนักเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ทางชุมชนให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ เราจะมีกิจกรรมทำนาร่วมกับชุมชน เพราะผู้ปกครองสนับสนุนที่นาติดกับโรงเรียน ให้ปลูกข้าวสำหรับโครงการอาหารกลางวัน ครูเด็ก ๆ และชาวบ้าน ก็ช่วยกันทำนา เก็บเกี่ยว ทุกขั้นตอน เด็กได้เรียนรู้ ได้ข้าวสำหรับอาหารกลางวัน โดยชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือช่วยเหลือ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. มีการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตน้ำพริก
2. มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แปลงสาธิตการปลูกผักปลอดสารพิษ โรงเรือนการเลี้ยงไก่ไข่
4. มีเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ในการสาธิตการทำนา การเก็บเกี่ยว การสีข้าว โดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนจะมีส่วนร่วมกับชุมชน ในกิจกรรมทำนา เก็บเกี่ยว สีข้าว และผลผลิตบางส่วนผู้ปกครองมอบให้โรงเรียนเพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน

2.1.3 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีการในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การทำโครงการงาน Active

Learning การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติร่วมกับเพื่อน ๆ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหลัก การส่งเสริมให้ครูมีการศึกษาและพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการสืบค้นความรู้จากเอกสารตำรา อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงร่วมกันเพื่อนักเรียน การทำงานเป็นทีม เช่น การทำโครงการ การจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีการในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การทำโครงการ Active Learning...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนการส่งเสริมให้ครูมีการศึกษาและพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการสืบค้นความรู้จากเอกสารตำรา อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติร่วมกับเพื่อน ๆ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหลัก...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีการในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การทำโครงการ Active Learning

2. การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติร่วมกับเพื่อน ๆ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหลัก

3. การส่งเสริมให้ครูมีการศึกษาและพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่เรียนรู้และมีทักษะในการสืบค้นความรู้จากเอกสารตำรา อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ

5. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงร่วมกันกับเพื่อนนักเรียน ในลักษณะการทำงานเป็นทีม

6. การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

7. การสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

2.1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนต้นแบบมีการนิเทศภายในทุกภาคเรียน โดยผู้อำนวยการและครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน ใช้วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายใน โดยนำเครื่องมือจากฝ่ายนิเทศติดตามและประเมินผลของต้นสังกัด มาใช้ในการนิเทศภายใน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาในทุกชั้นตอน และติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาทุกขนาด โรงเรียนเรามีการนิเทศทุกภาคเรียน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ใช้วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีการสร้างแบบบันทึกการนิเทศเพื่อใช้ในการนิเทศการศึกษา และจัดทำรายงานผลการนิเทศการศึกษาทุกภาคเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ผอ. เป็นหนึ่งในคณะกรรมการนิเทศภายใน และได้มอบหมายให้ในการเลือกใช้เครื่องมือการนิเทศ ให้นำแนวทางมาจากศึกษานิเทศก์ของเขต และปรับปรุงเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ในการนิเทศแต่ละครั้ง โรงเรียนมีแบบฟอร์มการนิเทศโดยเฉพาะ และใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การรายงานผลการนิเทศ มีการจัดทำรายงานเพื่อนำผลไปปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งที่ผ่านมาครูมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองเนื่องมาจาก ผลการนิเทศภายในเป็นประจำสม่ำเสมอ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนใช้การนิเทศแบบคลินิก และแบบพี่เลี้ยงเป็นหลัก โดยมีการ ให้คำแนะนำครูในการจัดการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว และให้คำปรึกษาแบบคลินิกในกรณีที่ครู ต้องการความเป็นส่วนตัว มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ และควมรรมหน้าทีในการประกันคุณภาพ การศึกษาร่วมด้วย ใช้เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการนิเทศ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. มีการนิเทศภายในทุกภาคเรียน โดยผู้อำนวยการและครูที่ได้รับ มอบหมายเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน
2. ใช้วิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก
3. มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอน
4. มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายใน โดยนำเครื่องมือจาก ฝ่ายนิเทศติดตามและประเมินผลของต้นสังกัดมาใช้ในการนิเทศภายใน
5. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาในทุกขั้นตอน และติดตาม การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ

2.1.5 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็น การสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการอบรมครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สิ่งสำคัญ คือ ทุกรายวิชาจะต้องมีการวิเคราะห์ หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนทุกวิชา ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning และมีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียน โดยเฉพาะทักษะด้านอาชีพและการปฏิบัติงาน นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพในท้องถิ่น และได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง โดยครูผู้สอนให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...มีการอบรมครูอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...มีการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning และมีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียน โดยเฉพาะทักษะด้านอาชีพและการปฏิบัติงาน นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพในท้องถิ่น...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยนำ PLC มาใช้ ครูผู้สอนให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกันเป็นอย่างดี...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ
2. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

3. มีการอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกรายวิชาจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
5. ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning
6. มีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียน โดยเฉพาะทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพในท้องถิ่น และได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
7. มีการนำ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยครูผู้สอนให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

2.1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและประเมินผล สรุปได้ว่า โรงเรียนต้นแบบมีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลที่เหมาะสม เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีการสร้างเครื่องมือประเมินผลงานของนักเรียน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบบรูบริค การประเมินผลด้านจิตพิสัย มีการวัดผลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ในการประเมินทักษะของผู้เรียน ครูใช้วิธีการและเครื่องมือที่สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบประเมิน หรือแบบสังเกต และการวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น โรงเรียนต้นแบบมีการจัดการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ในแต่ละสาระการเรียนรู้ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการติดตามตรวจสอบ บันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การวัดผลและประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนเราวัดครบถ้วนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ รวมถึงการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลผู้เรียน ทั้งวิธีการและการสร้างเครื่องมือตามหลักการวัดผล การศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...การวัดผลผู้เรียนต้องใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดและสภาพของการจัดการเรียนรู้ เช่น การสอนโครงการ วัดผลงานนักเรียนการสร้างเครื่องมือควรเป็นแบบประเมินผลงานของนักเรียน ให้คะแนนแบบรูบรีคสกออร์...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ในการจัดการเรียนรู้ การวัดผลผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ครูจะทำการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละสาระ กำหนดเกณฑ์และวิธีการวัดผล เพื่อให้ได้คำตอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและประเมินผล สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลที่เหมาะสม เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีการสร้างเครื่องมือประเมินผลงานของนักเรียน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค
2. การประเมินผลด้านจิตพิสัย มีการวัดผลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ในการประเมินทักษะของผู้เรียน ครูใช้วิธีการและเครื่องมือที่สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบประเมิน หรือแบบสังเกต และการวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น
3. โรงเรียนต้นแบบมีการจัดการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ในแต่ละสาระการเรียนรู้
4. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการติดตามตรวจสอบ บันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.1.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนต้นแบบมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนต้นแบบจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา และมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสาระการเรียนรู้หลัก ในสาระการงานอาชีพ โรงเรียนต้นแบบ

มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โดยทุกปีการศึกษา จะมีการตรวจสอบหลักสูตร ให้มีความทันสมัย อยู่เสมอ และมอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสาระการเรียนรู้หลัก ในสาระการงานอาชีพ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โดยทุกปีการศึกษา จะมีการตรวจสอบหลักสูตร ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...เราได้มอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิ
3. มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายใน
สถานศึกษา
4. มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสาระการเรียนรู้
หลัก ในสาระการงานอาชีพ
5. มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ทุกปีการศึกษามีการตรวจสอบหลักสูตร
ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

6. มีการมอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสาร ประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

2.1.8 ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงานวิชาการ สรุปได้ว่า ในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนต้นแบบ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน มีการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ โดยนำตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบในการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ และ จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานวิชาการ ตรวจสอบ และพิจารณาความเหมาะสมของแผน ก่อนประกาศใช้แผนในสถานศึกษา และมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจร คุณภาพมาใช้ในการออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การวางแผนการบริหารงานวิชาการ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และ บริบทของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 1, 14 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...ในการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ เราต้องนำตัวบ่งชี้ของ การประกันคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบ...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 2, 15 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

“...มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ ในการออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยในการวางแผนการบริหาร ต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วม และการพัฒนาครুর่วมด้วย...”

(ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ 3, 16 ธันวาคม 2565: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงานวิชาการ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนงานวิชาการ

2. มีการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ โดยนำตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบในการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ

3. จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานวิชาการ ตรวจสอบ และพิจารณาความเหมาะสมของแผนก่อนประกาศใช้แผนในสถานศึกษา

4. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ ผู้วิจัยได้นำวิธีปฏิบัติที่ดีมาวิเคราะห์ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม และได้จัดทำเป็น ร่าง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 ด้าน 39 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง ดังนี้

1.1 จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดสรรให้มีงบประมาณสำหรับโครงการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน

1.2 จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นประจำทำปี เพื่อเปิดรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไป ที่สนใจสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาคผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน

1.3 จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูล และกิจกรรมด้านการศึกษาอื่น ๆ

1.4 จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การจัดซื้อจัดหาจัดจ้าง 3) การจัดทำทะเบียน 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อมในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษา

1.5 จัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาาร่วมกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 แนวทาง ดังนี้

2.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตน้ำพริก หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ

2.2 สำรวจและศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน

2.3 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน และชุมชน ในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2.4 พัฒนาและตรวจสอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอและพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แปลงสภาพการปลูกผักปลอดสารพิษ โรงเรือนการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2.5 จัดระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจและสร้างแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดทำเอกสารคู่มือหรือรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ 3) การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อมในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

3.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.2 จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการสรุปความ ทักษะการอ่านเร็ว รวมถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน

3.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการติดตามผลการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

4.1 วางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน โดยให้ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม และกำหนดระยะเวลาสำหรับการนิเทศที่แน่นอนในแต่ละภาคเรียน

4.2 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำกัด ในการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษาจึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม

4.3 ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบพี่เลี้ยง เน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

4.4 มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบทันทีหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียน และจัดทำเป็นเอกสารรายงานผลการนิเทศการศึกษาแบบละเอียดให้แก่ครูเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการสอนต่อไป

4.5 มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายใน ที่เหมาะสมโดยอาจใช้เครื่องมือการนิเทศจากฝ่ายนิเทศติดตามและประเมินผลของต้นสังกัด มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

4.6 ผู้บริหารให้การกำกับดูแล และติดตามการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

5. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

5.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครู ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เช่น งบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โครงการ หรือการเรียนรู้อิงเชิงสำรวจที่ต้องลงมือปฏิบัติหรือลงพื้นที่ในลักษณะของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนสามารถเสนอโครงการขอรับการจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้

5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมอบหมายให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5.4 มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน ทุกรายวิชา และปรับปรุงให้แผนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

5.5 นำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญในการกำกับ ติดตามการพัฒนาครูและการจัดการเรียน การสอนตามกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง

6. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและ ประเมินผล จำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

6.1 วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนสำหรับการ วัดผลและประเมินผลผู้เรียน สอดคล้องตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

6.2 วัดผลและประเมินผลผู้เรียน อย่างครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

6.3 ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เหมาะสม สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบ ประเมิน หรือแบบสังเกต และการวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น

6.4 วัดผลและประเมินผลสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ มีการวางแผนการวัด การติดตามตรวจสอบ การบันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

7. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 3 แนวทาง ดังนี้

7.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องตาม เนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการปรับปรุง หลักสูตรทุกปีการศึกษา ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

7.2 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นให้ คำปรึกษา ตรวจสอบ และประเมินหลักสูตร

7.3 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครบถ้วนสอดคล้องตามหลักสูตร ครอบคลุมการจัดเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการวัดและประเมินผล และมีการตรวจสอบและ ปรับปรุงเอกสารให้มีความทันสมัยพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

8. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงานวิชาการ จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

8.1 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนงานวิชาการ

8.2 กำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ โดยนำตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ

8.3 จัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจ

8.4 แผนงานวิชาการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำแผนงานวิชาการ ตรวจสอบ และพิจารณาความเหมาะสมก่อนประกาศใช้แผนในสถานศึกษา

8.5 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

8.6 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของการปฏิบัติงานวิชาการ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ต่อคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทาง ผลการประเมินดังปรากฏในตาราง 13-21 ดังนี้

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.48	0.51	มาก	4.36	0.49	มาก
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้	4.44	0.51	มาก	4.40	0.58	มาก
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.65	0.49	มากที่สุด	4.50	0.61	มาก
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.33	0.55	มาก	4.33	0.55	มาก
5. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา	4.53	0.51	มากที่สุด	4.47	0.51	มาก
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.30	0.47	มาก	4.25	0.44	มาก
7. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	4.40	0.51	มาก	4.20	0.68	มาก
8. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.50	0.51	มาก	4.57	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.46	0.51	มาก	4.40	0.54	มาก

จากตาราง 13 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและ ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.1 จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียน การสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดย จัดสรรให้มีงบประมาณสำหรับโครงการ ผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำหรับครูและนักเรียน	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
1.2 จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็น ประจำทำปี เพื่อเปิดรับการสนับสนุนจาก หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม ผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาคผ่าน เว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3 จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และ บุคลากรทางการศึกษา ในการศึกษา ค้นคว้า สืบค้นข้อมูล และกิจกรรม ด้านการศึกษาอื่น ๆ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและ ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.4 จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การ จัดซื้อจัดหาจัดจ้าง 3) การจัดทำทะเบียน 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อม ในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
1.5 จัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับรายวิชาที่ เกี่ยวข้อง หรือออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.48	0.51	มาก	4.36	0.49	มาก

จากตาราง 14 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตน้ำพริก หรือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ใหม่	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
2.2 สำรวจและศึกษาค้นคว้าข้อมูล ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มี ความทันสมัยและพร้อมใช้งาน	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
2.3 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ราษฎรชาวบ้าน และ ชุมชน ในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
2.4 พัฒนาและตรวจสอบแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนให้มีเพียงพอและพร้อมสำหรับ การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม การปลูกผักปลอดสารพิษ โรงเรือน การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 15 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.5 จัดระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ ภายในและภายนอกโรงเรียน และ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การ สำรวจและสร้างแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดทำ เอกสารคู่มือหรือรายละเอียดของแหล่ง เรียนรู้ 3) การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อม ในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษาแหล่ง เรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ	4.20	0.45	มาก	4.00	0.71	มาก
โดยรวม	4.44	0.51	มาก	4.40	0.58	มาก

จากตาราง 15 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครูอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และการ พัฒนาทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการสืบค้น ข้อมูล ทักษะการสรุปความ ทักษะ การอ่านเร็ว รวมถึงการส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่ นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
3.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนนักเรียน ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และ มีการติดตามผลการพัฒนานักเรียน อย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและ พัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการ พัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี การศึกษา	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.65	0.49	มากที่สุด	4.50	0.61	มาก

จากตาราง 16 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศการศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.1 วางแผนและกำหนดขั้นตอนการ ปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน โดยให้	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก

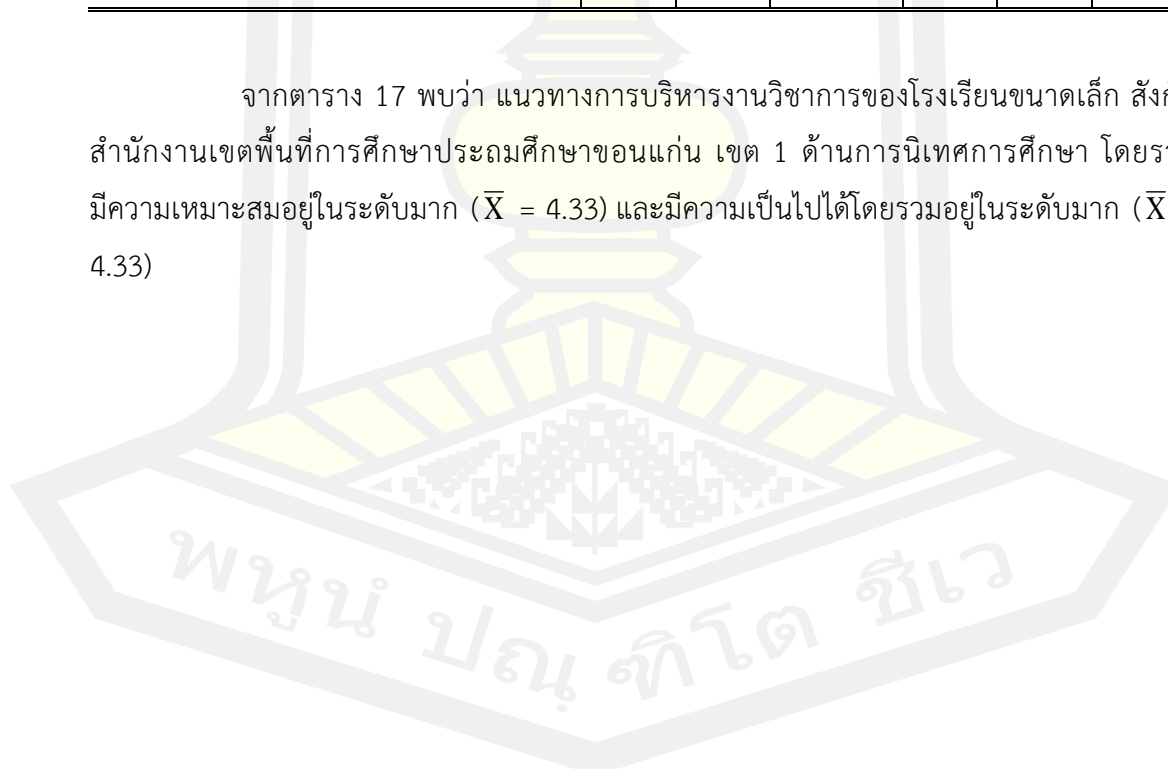
ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม และ กำหนดระยะเวลาสำหรับการนิเทศที่ แน่นอนในแต่ละภาคเรียน						
4.2 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดย ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วมเนื่องจาก โรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำกัด ในการ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา จึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริม สัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบ กัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก การ นิเทศแบบพี่เลี้ยง เน้นการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน	4.20	0.45	มาก	4.20	0.84	มาก
4.4 มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครู ทราบทันทีหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมเยี่ยม ชั้นเรียน และจัดทำเป็นเอกสารรายงานผล การนิเทศการศึกษาแบบละเอียดให้แก่ครู เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการสอนต่อไป	4.00	0.71	มาก	4.00	0.00	มาก
4.5 มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์ การนิเทศภายใน ที่เหมาะสมโดยอาจใช้ เครื่องมือการนิเทศจากฝ่ายนิเทศติดตาม และประเมินผลของต้นสังกัด มาปรับใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.6 ผู้บริหารให้การกำกับดูแล และ ติดตามการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ทุกชั้นตอน และให้ความสำคัญกับการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจาก คณะกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.33	0.55	มาก	4.33	0.55	มาก

จากตาราง 17 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครู อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
5.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนครู ด้านการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอน เช่น งบประมาณสนับสนุน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โครงการ หรือ การเรียนรู้เชิงสำรวจที่ต้องลงมือปฏิบัติ หรือลงพื้นที่ในลักษณะของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนสามารถ เสนอโครงการขอรับการจัดสรร งบประมาณดำเนินการได้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูด้าน การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัด การเรียนการสอน และมอบหมายให้มีการ วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 18 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5.4 มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน ทุกรายวิชา และปรับปรุงให้แผนให้มี ความทันสมัยอยู่เสมอ	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
5.5 นำกระบวนการ PLC มาใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญใน การกำกับ ติดตามการพัฒนาครูและ การจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
5.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้าน การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.53	0.51	มากที่สุด	4.47	0.51	มาก

จากตาราง 18 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวัดผลและประเมินผล

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการวัดผล และประเมินผล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6.1 วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์แผน การจัดการเรียนรู้ และวางแผนสำหรับ การวัดผลและประเมินผลผู้เรียน สอดคล้องตามหลักสูตรและแผน การจัดการเรียนรู้	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
6.2 วัดผลและประเมินผลผู้เรียน อย่าง ครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	4.20	0.45	มาก	4.20	0.45	มาก
6.3 ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัด ความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบประเมิน หรือแบบสังเกต และ การวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
6.4 วัดผลและประเมินผลสำหรับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ มีการวางแผนการวัด การติดตาม ตรวจสอบ การบันทึกพฤติกรรม และ ประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ	4.20	0.45	มาก	4.20	0.45	มาก
โดยรวม	4.30	0.47	มาก	4.25	0.44	มาก

จากตาราง 19 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

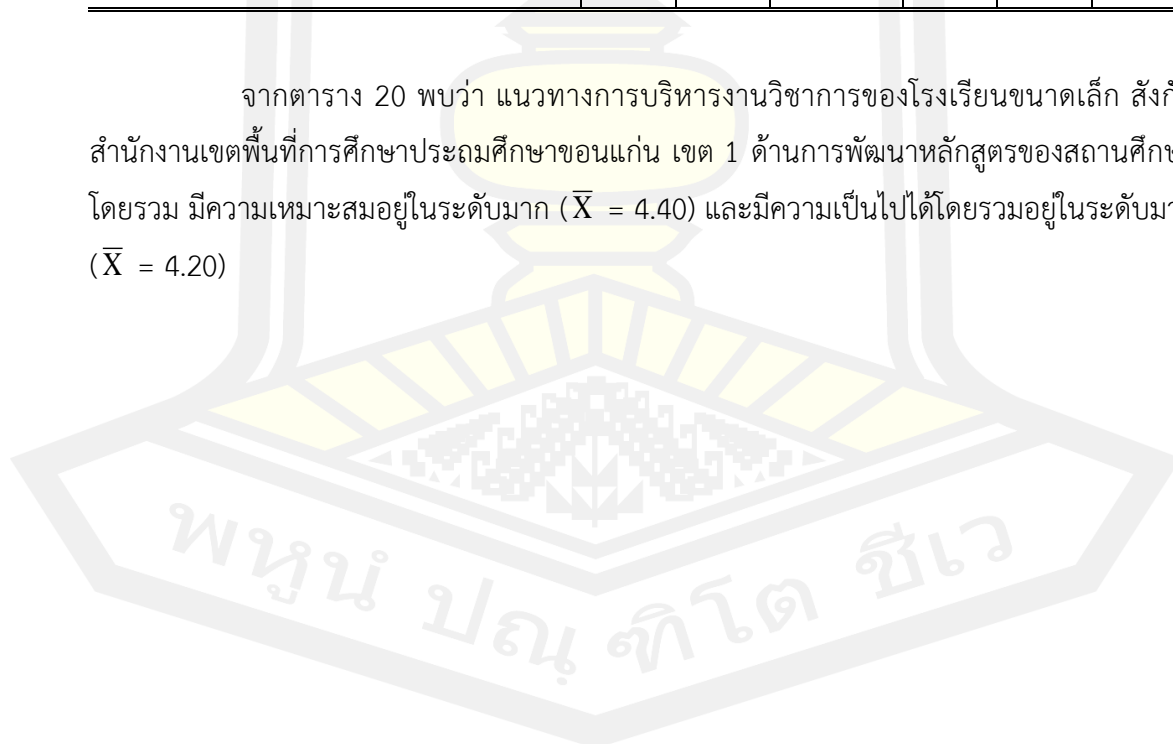
ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ หลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องตามเนื้อหา หรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และ มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษา ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
7.2 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และประเมินหลักสูตร	4.20	0.45	มาก	4.20	0.84	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7.3 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ให้ครบถ้วนสอดคล้องตามหลักสูตร ครอบคลุมการจัดเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการวัดและประเมินผล และมีการ ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารให้มีความ ทันสมัยพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	4.40	0.55	มาก	4.00	0.71	มาก
โดยรวม	4.40	0.51	มาก	4.20	0.68	มาก

จากตาราง 20 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวางแผนงานวิชาการ

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผน งานวิชาการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8.1 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบท ของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผนงานวิชาการ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
8.2 กำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงาน วิชาการ โดยนำตัวบ่งชี้ของการประกัน คุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบ ในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของ งานวิชาการ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
8.3 จัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
8.4 แผนงานวิชาการเกิดจากการมีส่วน ร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษา ในการจัดทำแผนงานวิชาการ ตรวจสอบ และพิจารณาความเหมาะสม ก่อนประกาศใช้แผนในสถานศึกษา	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
8.5 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการออกแบบ และจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มี การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.45	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผน งานวิชาการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8.6 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัด ความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานของการปฏิบัติงานวิชาการ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.50	0.51	มาก	4.57	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 ด้าน 39 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง ดังนี้

1.1 จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดสรรให้มีงบประมาณสำหรับโครงการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน

1.2 จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นประจำทำปี เพื่อเปิดรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไป ที่สนใจสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาคผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน

1.3 จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูล และกิจกรรมด้านการศึกษาอื่น ๆ

1.4 จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การจัดซื้อจัดหาจัดจ้าง 3) การจัดทำทะเบียน 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อมในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษา

1.5 จัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 แนวทาง ดังนี้

2.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มผลิตน้ำพริก หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ

2.2 สำรวจและศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน

2.3 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน และชุมชน ในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2.4 พัฒนาและตรวจสอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอและพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แปลงสภาพการปลูกผักปลอดสารพิษ โรงเรือนการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2.5 จัดระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจและสร้างแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดทำเอกสารคู่มือหรือรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ 3) การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อมในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

3.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.2 จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการสรุปความ ทักษะการอ่านเร็ว รวมถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน

3.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการติดตามผลการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

4.1 วางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน โดยให้ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม และกำหนดระยะเวลาสำหรับการนิเทศที่แน่นอนในแต่ละภาคเรียน

4.2 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำกัด ในการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษาจึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม

4.3 ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบพี่เลี้ยง เน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

4.4 มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบทันทีหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียน และจัดทำเป็นเอกสารรายงานผลการนิเทศการศึกษาแบบละเอียดให้แก่ครูเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการสอนต่อไป

4.5 มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายใน ที่เหมาะสมโดยอาจใช้เครื่องมือการนิเทศจากฝ่ายนิเทศติดตามและประเมินผลของต้นสังกัด มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

4.6 ผู้บริหารให้การกำกับดูแล และติดตามการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

5. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

5.1 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครู ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เช่น งบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โครงการ หรือการเรียนรู้

เชิงสำรวจที่ต้องลงมือปฏิบัติหรือลงพื้นที่ในลักษณะของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนสามารถเสนอโครงการขอรับการจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้

5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมอบหมายให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5.4 มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนทุกรายวิชา และปรับปรุงให้แผนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

5.5 นำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญในการกำกับ ติดตามการพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

6. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 4 แนวทาง ดังนี้

6.1 วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนสำหรับการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน สอดคล้องตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

6.2 วัดผลและประเมินผลผู้เรียน อย่างครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

6.3 ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบประเมิน หรือแบบสังเกต และการวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น

6.4 วัดผลและประเมินผลสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวางแผนการวัด การติดตามตรวจสอบ การบันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

7. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 3 แนวทาง ดังนี้

7.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษา ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

7.2 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นให้ คำปรึกษา ตรวจสอบ และประเมินหลักสูตร

7.3 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครบถ้วนสอดคล้องตามหลักสูตร ครอบคลุมการจัดเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการวัดและประเมินผล และมีการตรวจสอบและ ปรับปรุงเอกสารให้มีความทันสมัยพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

8. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการวางแผนงาน วิชาการ จำนวน 6 แนวทาง ดังนี้

8.1 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานในการวางแผนงานวิชาการ

8.2 กำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ โดยนำตัวบ่งชี้ของการ ประกันคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนและต้นสังกัด มาประกอบในการกำหนด เป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ

8.3 จัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและ พันธกิจ

8.4 แผนงานวิชาการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำแผนงานวิชาการ ตรวจสอบ และพิจารณาความเหมาะสม ก่อนประกาศใช้แผนในสถานศึกษา

8.5 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการ ออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

8.6 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานของการปฏิบัติงานวิชาการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สามารถสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีสภาพปัญหาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการนิเทศการศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการ

วัดผลและประเมินผล มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และด้านการวางแผนงานวิชาการ มีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 ด้าน 39 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการ จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ จัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน และชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอและพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ และจัดระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน 4 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนด้านการศึกษาค้นคว้า การสืบค้นข้อมูล การสรุปความ การอ่านเร็ว และทักษะด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ผู้เรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูและนักเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบทันที มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายในที่เหมาะสมผู้บริหารมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาในทุกขั้นตอน ผู้บริหารติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามข้อเสนอแนะ

2.5 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการ

เรียนรู้มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนทุกรายวิชา จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนเปิดใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 4 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม กับรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลผู้เรียนสอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 3 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสาระการเรียนรู้หลัก ปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษา มอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตร ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2.8 ด้านการวางแผนงานวิชาการ จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ จัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจ แผนงานวิชาการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของกรปฏิบัติงานวิชาการ

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอน เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนค่อนข้างน้อยตามเกณฑ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ไม่เกิน 120 คน ทำให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางน้อยตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนจำกัด และส่วนใหญ่จะต้องสอนทุกวิชา และสอนคละชั้นเรียน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายและมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดไว้ ด้วยข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การบริหารงานวิชาการต้องใช้วิธีการเฉพาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป จึงส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน กลมกุล (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครวิทย์ เชิญทอง ทินกร ชอัมพงษ์ สาธร ทรัพย์รุ่งทอง (2564) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยในครั้งนี้เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาของการบริหารงานวิชาการเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน โดยด้านที่มีปัญหาในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีสภาพปัญหาด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณและทรัพยากรที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนน้อย ทำให้การบริหารจัดการด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีข้อจำกัดตามงบประมาณที่ได้รับ เนื่องจากการบริหารจัดการด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจะต้องใช้งบประมาณ รวมถึงใช้บุคลากรที่มีความรู้ในด้านสื่อและเทคโนโลยีโดยเฉพาะจึงทำให้เป็นด้านที่เป็นปัญหาในระดับมาก และควรได้รับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ณีฐฐณิกานต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 ด้าน 39 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการ จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การจัดซื้อจัดหาจัดจ้าง 3) การจัดทำทะเบียน 4) การตรวจสอบสภาพและความพร้อมในการใช้งาน 5) การดูแลบำรุงรักษา และจัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ โดยจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นประจำทำปี เพื่อเปิดรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาคผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยญาพงษ์ชัย ธนินาถ ฤ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์ (2554) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และได้แนะนำเสนอแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า ควรเพิ่มงบประมาณ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยการระดมทุนหรือรับบริจาค

2.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน และชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีเพียงพอและพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ และจัดระบบสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ แนวทางที่ได้นำเสนอแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นพื้นฐาน แนวทางมีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ซึ่งได้นำเสนอวิธีการไว้ว่าประกอบด้วย การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาทั้งในและ

นอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ ประสานความร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแหล่งมีเพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้เพื่อนครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 4 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนด้านการศึกษาค้นคว้า การสืบค้นข้อมูล การสรุปความ การอ่านเร็ว และทักษะด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ผู้เรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูและนักเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา โดยแนวทางที่นำเสนอนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัตติญานันต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้ครูใช้วิธีการสอนและใช้เทคนิคที่หลากหลาย ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบทันที มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายในที่เหมาะสมผู้บริหารมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาในทุกขั้นตอน ผู้บริหารติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามข้อเสนอแนะ แนวทางที่ได้นำเสนอมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการ การใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวรรณ สุธัมมา ศุภชัย ทวี และสารธร ทรัพย์รวงทอง (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 และได้แนะนำเสนอแนวทางด้านการนิเทศภายในไว้ว่า ควรมีการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนการนิเทศการศึกษา โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมนิเทศแบบกัลยาณมิตร

2.5 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนทุกรายวิชา จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนเปิดใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาแนวทางด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยการนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนานั้น จะเห็นว่ากระบวนการ PLC เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และพัฒนางานพร้อมกับพัฒนาคน และพัฒนาองค์กรไปพร้อมกัน โดยกระบวนการ PLC เน้นการมีส่วนร่วมของครู หรืออาจดำเนินการได้ในระดับของนักเรียน เพื่อเรียนรู้สภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน เพื่อร่วมกันพัฒนา โดยการนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรรัตน์ โชติวิชาศิริกุล และสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 และได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของผลการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจ ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และปลูกฝังค่านิยม ที่พึงประสงค์

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 4 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม กับรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน ใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลผู้เรียนสอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวทางข้างต้นได้นำเสนอให้มีการวัดผลและประเมินผลอย่างครบถ้วน รอบด้านโดยใช้วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การวัดที่เหมาะสม ซึ่งในการวัดและประเมินที่ครอบคลุมรอบด้านนั้น ย่อมต้องใช้เครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวรรณ สุธัมมา ศุภชัย ทวี และสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนไว้ว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

2.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 3 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำสารระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสารระการเรียนรู้หลัก ปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษา มอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตร ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมาน กลมกุล (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และได้นำเสนอแนวทางแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และการนำไปใช้ไว้ว่า โรงเรียนควรมีการปรับปรุงพัฒนาและทบทวน การใช้หลักสูตรและการนำไปใช้ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงพัฒนา และทบทวนการใช้หลักสูตร ในทุกปีการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2.8 ด้านการวางแผนงานวิชาการ จำนวน 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายและพันธกิจของงานวิชาการ จัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจ แผนงานวิชาการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของกรปฏิบัติงานวิชาการ

ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า โดยรวมแนวทางมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การบริหารวิชาการโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา ข้อค้นพบจากผลการวิจัยนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหา และเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

1.2 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างน้อย โดยได้นำเสนอให้มีการจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นประจำทุกปี เพื่อเปิดรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไป ที่สนใจสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมผ้าป่าการศึกษา การเปิดรับบริจาคผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน ผลการวิจัยนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปพิจารณาปรับใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ประสบปัญหาด้านงบประมาณและการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแก้ไข้ปัญหาให้แก่สถานศึกษาอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหาการบริหารของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีแก้ไข้ปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อทราบวิธีการในการแก้ไข้ปัญหา โดยมีการทดลองใช้วิธีการแก้้ปัญหาในพื้นที่จริง เพื่อให้ได้วิธีการที่สามารถแก้ไข้ปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ผาสุทร. (2559). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโซ่พิสัยปากคาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เมธิทิปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับ การกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมการจัด การเรียนรู้. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการ เรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- กิตติชัย เยี่ยมไธสง. (2553). สภาพการดำเนินงานและปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิติมา ปรีดีดิถ. (2532). กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษร บัณฑิต.
- เกษร ทาสีแก้ว. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คัมภีร์ สุดแท้ สมชาย วงศ์เกษม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงาน วิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(2), 127-135, พฤษภาคม - สิงหาคม.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.

- ชัยญา พงษ์ชัย ธนินาฏ ฌ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์. (2554). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 5(3), 31-41, กันยายน-ธันวาคม.
- ณัฐณิกันต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(37), 113-123, ตุลาคม-ธันวาคม.
- ถวิล อรัญเวศ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลการดำเนินงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. *วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. (2545). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2547). *ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตา ศุูนย์ประทุม. (2558). *สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ. (2544). *การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ: ซีไอเดียคอมมิวนิเคชั่น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2556). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).

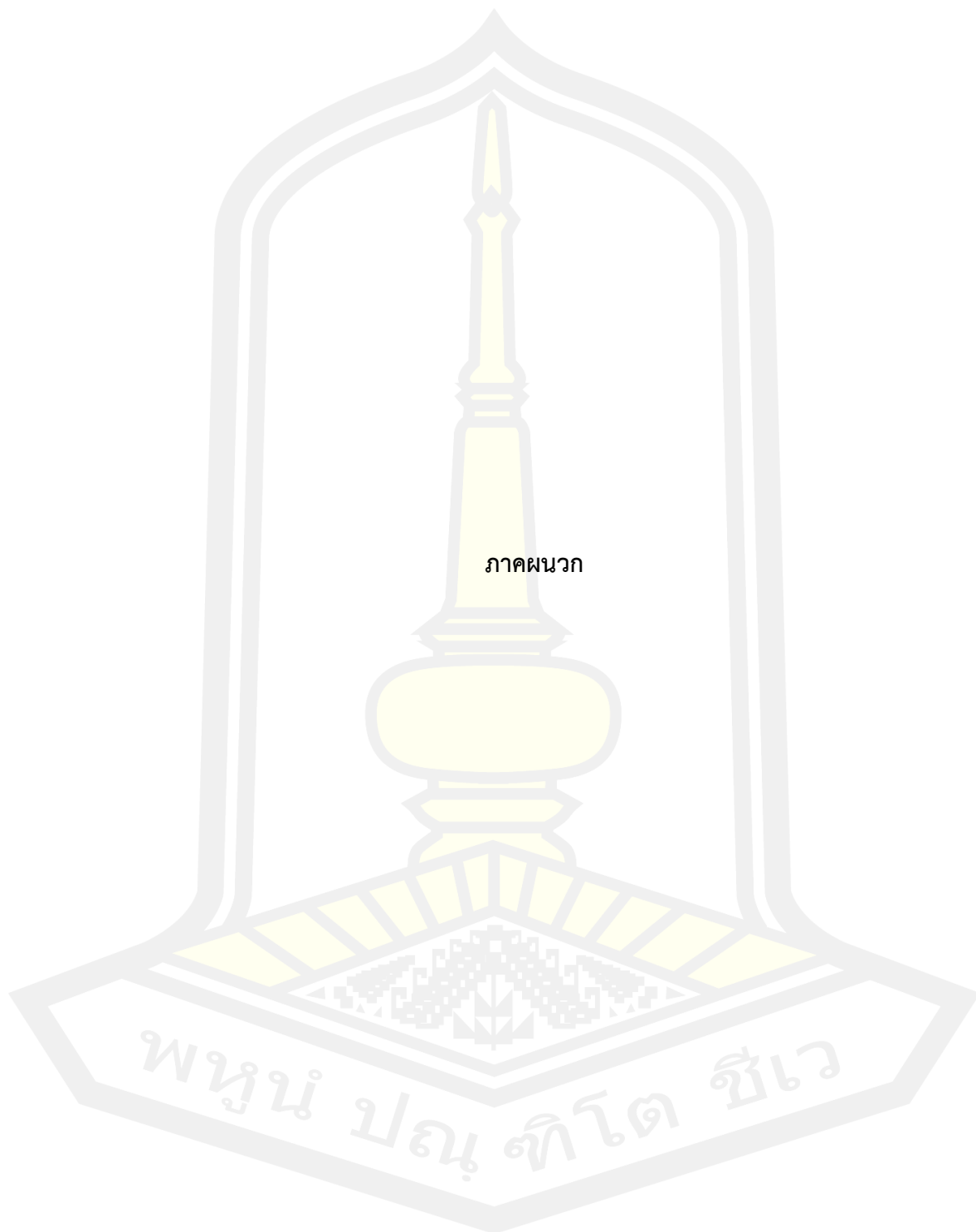
- ปิยะ โภภีแสน. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เปลื้อง ณ นคร. (2554). *พจนานุกรมไทย-ไทย*. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2566. จาก <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang>.
- พนัส หันนาคินทร์. (2544). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชรินทร์ สามะณี. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 21*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวงษะบุตร. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มุกดา สีมี่. (2558). *สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.
- รุ่ง ลอยเลิศ. (2543). *การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2556). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจิร ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ลีลาวดี จีระเสมานนท์. (2555). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- วรรณารี ปทุมมาศ. (2546). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : สานต่อที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศักดิ์ผจญ เริงใจ. (2547). ศึกษาแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศุภวรรณ สุธัมมา ศุภชัย ทวี และสาธิต ททรัพย์รวงทอง. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(2), 153-166, เมษายน-มิถุนายน.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2561. จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาน กลมกุล. (2559). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2566. จาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/716>.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- สัมมา ธนินธ์. (2556). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2563). ข้อมูลประเมินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2564). *แผนการบริหารราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพัตรา ปทุมคณารักษ์. (2553). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอทับปุด เขตพื้นที่การศึกษาพังงา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุรรัตน์ โชติวิชาศิริกุล และสาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, 1(8), 2874-2884.*
- อมรา เล็กเจริงสินธุ์. (2540). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อัศววิชัย เขียวทอง ทินกร ช่อมพงษ์ สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2564). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(3), 1-12, กันยายน-ธันวาคม.*
- อาคม ยุพานิชย์ และสุรางคนา มัญยานนท์. (2565). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(1), 137-150, มกราคม-เมษายน.*
- Bugg, K. A. (2009). *Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois High Schools*. Thesis Ph.D. Illinois: Illinois University.
- Collie, S. L. (2002). The Learning Organization and Teaching Improvement in Academic Departments. *Dissertation Abstracts International, 63(6) : 2155-A; December.*

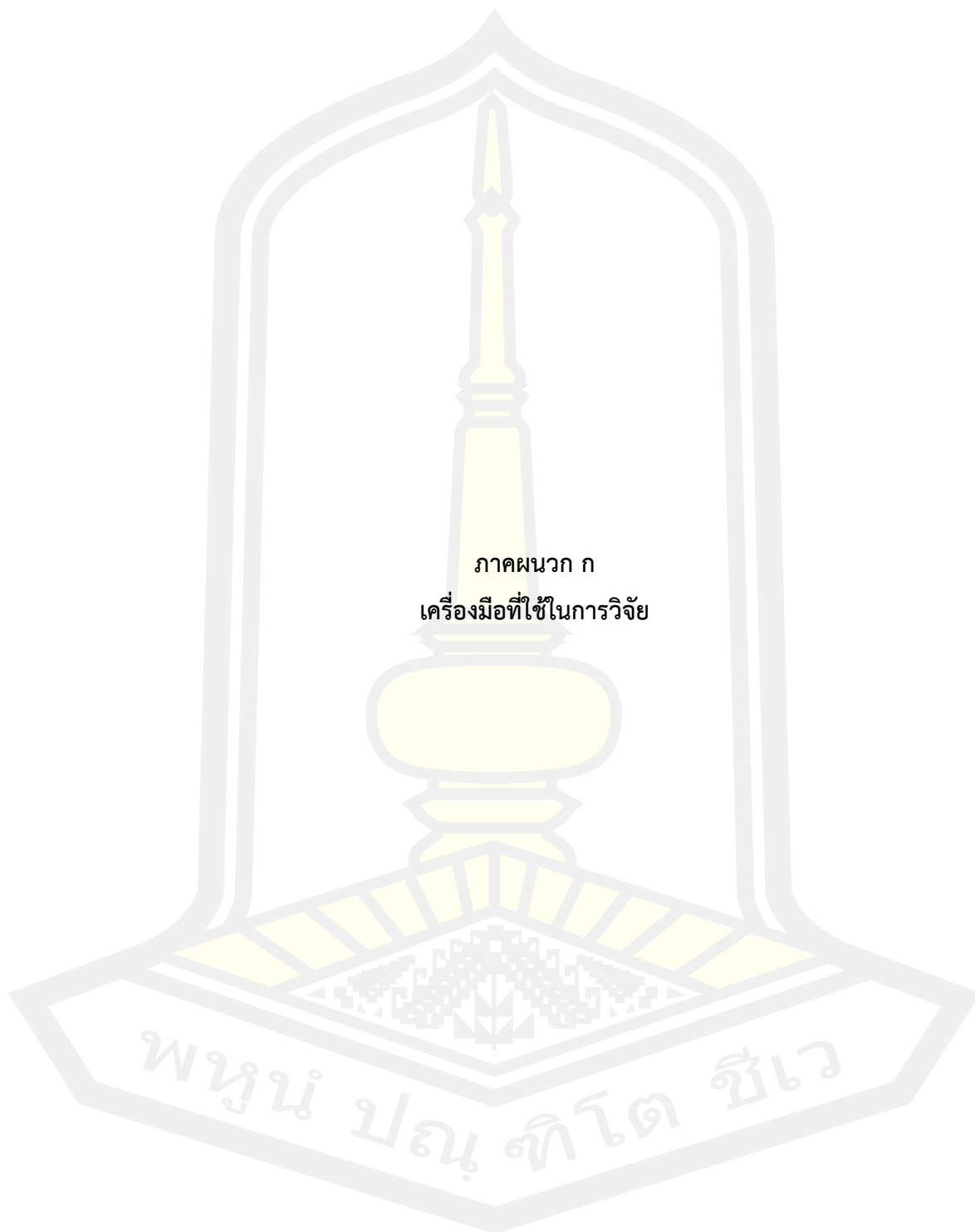
- Crim, E. (2006). The Development of Professional Identity in Student Affairs Administrators. *Dissertation Abstracts International*, 42(3) : 183-A ; May.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill.
- Jonathan, B. R. (2010). *Academic Optimism And Organizational Climate : An Elementary School Effectiveness Test Of Two Measures*. Doctor's Thesis. Alabama : University of Alabama, 2020. <http://search.proquest.com/docview/851889195/fulltextPDF/FACD11A8220E4151PQ/1?accountid=50152>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Piercy, N. (2007). Framing the Problematic Relationship between the Marketing and Operations Functions. *Journal of Strategic Marketing*, 15, 2(3), 173-195.
- Scott, D. A. (2011). *The Relationship Between Louisiana Middle School Parent Perceptions Of School Effectiveness And School Performance Scores*. Doctor's Thesis. USA.: College of Education Louisiana Tech University. <http://search.proquest.com/docview/876004699/fulltextPDF/7FA97CFB38AA4B21PQ/1?accountid=50152>.

ภาคผนวก

พหุบัณฑิตวิทย์

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

**แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - 2.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยผลการตอบจะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อ ใด ๆ ต่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางศุภสุตรา ทารวงษา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลเกี่ยวกับตัวของท่าน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() หัวหน้างานวิชาการ

พูน ปลูก ทัต ชีเว

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

คำชี้แจง

ผู้ตอบแบบสอบถามโปรดพิจารณาสภาพปัญหาแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยให้คะแนนดังนี้

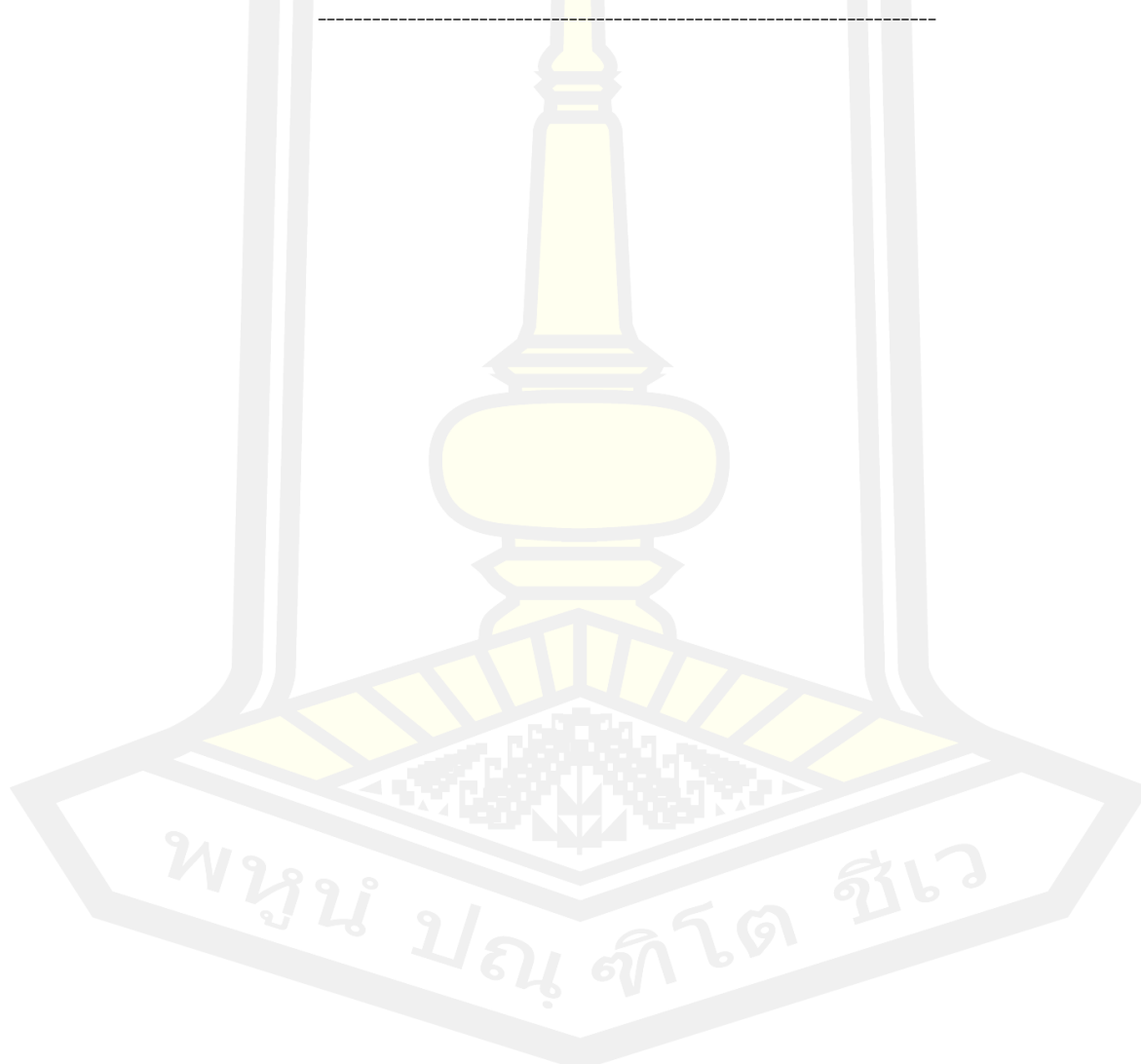
- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนงานวิชาการ					
1. ขาดการวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของสถานศึกษา					
2. ไม่มีการจัดทำผังขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับงานวิชาการ					
3. ขาดการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการที่ชัดเจน					
4. ไม่มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ					
5. ขาดการกำกับติดตามการจัดการศึกษา					
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา					
1. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระ					
2. ขาดการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
3. ขาดงบประมาณพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน					
4. ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
6. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ					

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา					
1. ไม่มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น					
2. ขาดกระบวนการการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย					
3. ขาดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร					
4. เอกสารการสอนประกอบหลักสูตรมีไม่ครบถ้วน ขาดการปรับปรุงให้มีเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน					
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
1. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
2. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21					
3. การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ไม่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือค้นคว้าหาความรู้					
4. ไม่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้					
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านกระบวนการเรียนรู้					
ด้านการวัดผลและประเมินผล					
1. ขาดการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2. ขาดการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน					
3. ขาดการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
4. ขาดการวัดผลและประเมินผู้เรียนที่ครบถ้วน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย					

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
5. การวัดผลประเมินผลผู้เรียน ขาดความครบถ้วนทุกสาระตามหลักสูตร					
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้					
1. ขาดการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
2. ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน ในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
3. ขาดการศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน					
4. ขาดการสำรวจความพร้อม และความเพียงพอของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ					
5. ขาดระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้					
ด้านกรนิเทศการศึกษา					
1. ไม่มีแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา					
2. ไม่มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการนิเทศการศึกษา					
3. ใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดิม ๆ ขาดการสะท้อนผล การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ลุ่มลึก					
4. ขาดเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาที่ได้มาตรฐาน					
5. ขาดการติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ภายหลังกการนิเทศการศึกษา					
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
1. ขาดการสำรวจความต้องการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา					
2. ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิต สื่อการศึกษา					
3. สื่อการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
4. ขาดระบบ ตรวจสอบ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
5. ระบบอินเทอร์เน็ตช้า และรองรับการใช้งานได้จำกัด ไม่ทั่วถึง					

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์
 - 1.1 ชื่อ-นามสกุล
 - 1.2 ตำแหน่งและสังกัด.....
 - 1.3 วัน เดือน ปี สถานที่ให้สัมภาษณ์.....
2. การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ท่านมีวิธีดำเนินการอย่างไร เพื่อให้สื่อและเทคโนโลยี มีความพร้อมและเพียงพอรองรับการใช้งานด้านการจัดการศึกษา
3. การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ท่านมีวิธีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนอย่างไร
4. การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ท่านมีวิธีการพัฒนาหรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และส่งเสริมการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน
5. การบริหารวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ท่านมีวิธีการวางแผน กำหนดบทบาทหน้าที่ เลือกใช้วิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ติดตามและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลังการนิเทศ การศึกษาอย่างไร
6. การบริหารวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ท่านมีวิธีการบริหารและพัฒนากิจการการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกระบวนการอื่น ๆ ใดบ้าง
7. การบริหารวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล ท่านมีวิธีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อย่างครบถ้วนและถูกต้องอย่างไรบ้าง
8. การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ท่านมีวิธีวางแผน ดำเนินการ และติดตามตรวจสอบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างไรบ้าง เพื่อให้มีกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยเสมอ
9. การบริหารวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ท่านมีวิธีการ วิเคราะห์บริบทสถานศึกษา เพื่อนำสู่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงานวิชาการ และการนำแผนลงสู่การปฏิบัติ ตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผล ใดบ้าง

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. กรุณาตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ผลการตอบแบบประเมินจะนำไปใช้ประโยชน์
เพื่อการวิจัย โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในประเมินแนวทาง

นางศุภสุดรา ทารวงษา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุบัณฑิต ชีวะ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น									
	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
8.5 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการออกแบบและจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง										
8.6 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของการปฏิบัติงานวิชาการ										

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พหุ ประถมศึกษา

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
ระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

คำถาม	ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC	แปลผล
ด้านการวางแผนงานวิชาการ								
1. ขาดการวิเคราะห์บริบทงานวิชาการของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. ไม่มีการจัดทำผังขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับงานวิชาการ	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
3. ขาดการกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการที่ชัดเจน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4. ไม่มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของงานวิชาการ	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5. ขาดการกำกับติดตามการจัดการศึกษา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา								
1. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. ขาดการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	0	1	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
3. ขาดงบประมาณพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4. ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
6. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

คำถาม	ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC	แปลผล
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา								
1. ไม่มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2. ขาดกระบวนการการปรับปรุง หลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. ขาดกระบวนการพัฒนา หลักสูตร	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4. เอกสารการสอนประกอบ หลักสูตรมีไม่ครบถ้วน ขาดการ ปรับปรุงให้มีเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้								
1. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม การใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2. ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคง จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ไม่เน้นให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือค้นคว้า หาความรู้	0	1	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
4. ไม่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษา ค้นคว้าหาความรู้	0	1	1	1	-1	2	0.40	ปรับปรุง**
5. ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ พัฒนานักเรียนในด้านกระบวนการ เรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

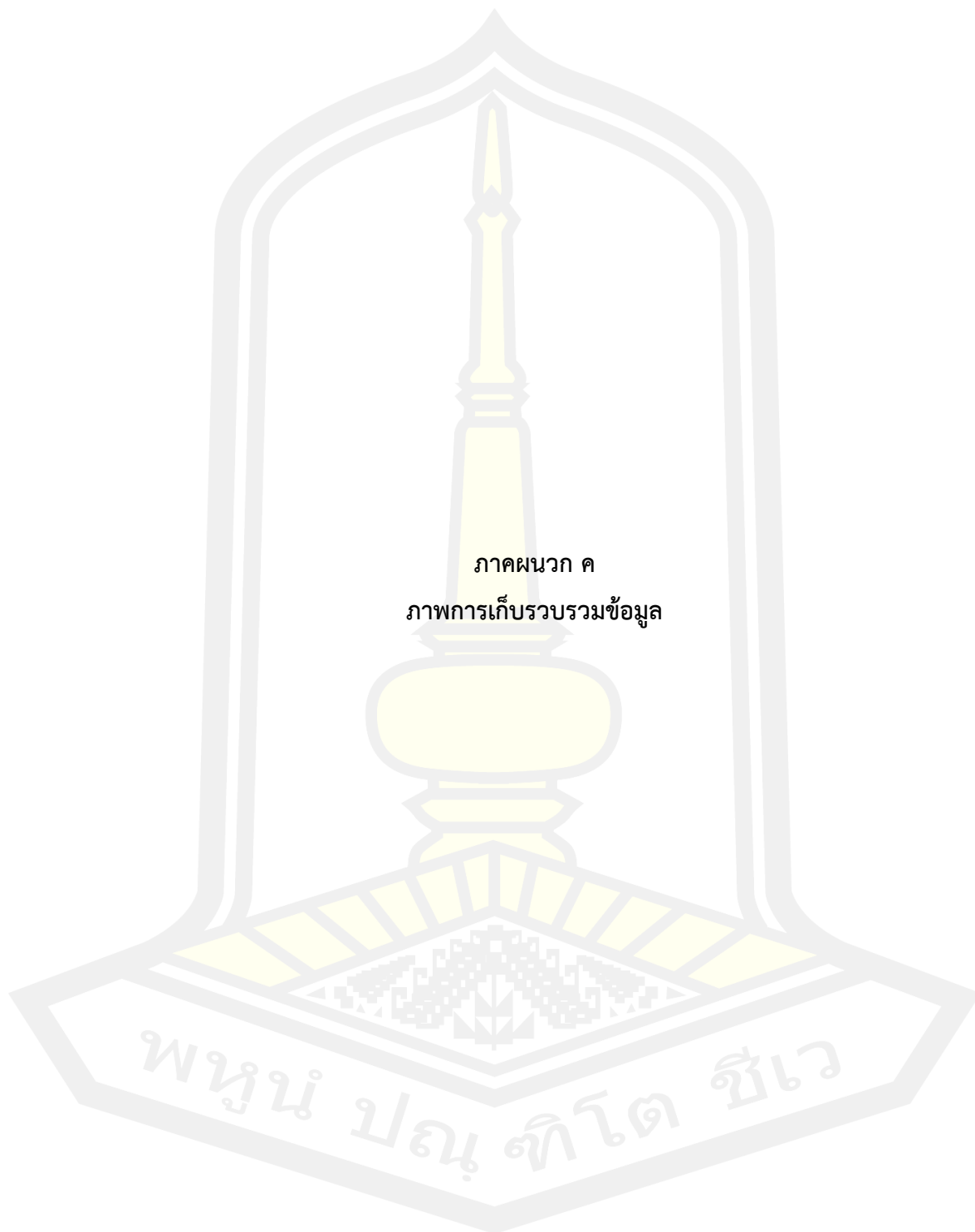
คำถาม	ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC	แปลผล
ด้านการวัดผลและประเมินผล								
1. ขาดการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2. ขาดการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. ขาดการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4. ขาดการวัดผลและประเมินผู้เรียนที่ครบถ้วน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5. การวัดผลประเมินผลผู้เรียน ขาดความครบถ้วนทุกสาระตามหลักสูตร	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้								
1. ขาดการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	0	1	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
2. ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชนการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. ขาดการศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. ขาดการสำรวจความพร้อม และความเพียงพอของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. ขาดระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

คำถาม	ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	IOC	แปลผล
ด้านการนิเทศการศึกษา								
1. ไม่มีแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. ไม่มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการนิเทศการศึกษา	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. ใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดิม ๆ ขาดการสะท้อนผลการนิเทศ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ลุ่มลึก	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. ขาดเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาที่ได้มาตรฐาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. ขาดการติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายหลังการนิเทศการศึกษา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา								
1. ขาดการสำรวจความต้องการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2. ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อการศึกษา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. สื่อการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีไม่มีเพียงพอและไม่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4. ขาดระบบ ตรวจสอบ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5. ระบบอินเทอร์เน็ตช้า และรองรับการใช้งานได้จำกัดไม่ทั่วถึง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
1	0.511	21	0.544
2	0.516	22	0.614
3	0.481	23	0.447
4	0.465	24	0.687
5	0.565	25	0.744
6	0.647	26	0.544
7	0.652	27	0.455
8	0.727	28	0.495
9	0.714	29	0.495
10	0.677	30	0.559
11	0.443	31	0.644
12	0.384	32	0.678
13	0.673	33	0.446
14	0.454	34	0.717
15	0.451	35	0.545
16	0.432	36	0.481
17	0.531	37	0.636
18	0.554	38	0.434
19	0.669	39	0.511
20	0.546	40	0.567

$$\alpha = 0.945$$

ภาคผนวก ค
ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ภาพประกอบ 4 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองคลองหัวขัว

ภาพประกอบ 5 การสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองคลองหัวขัว

ภาพประกอบ 6 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโคกก่อ

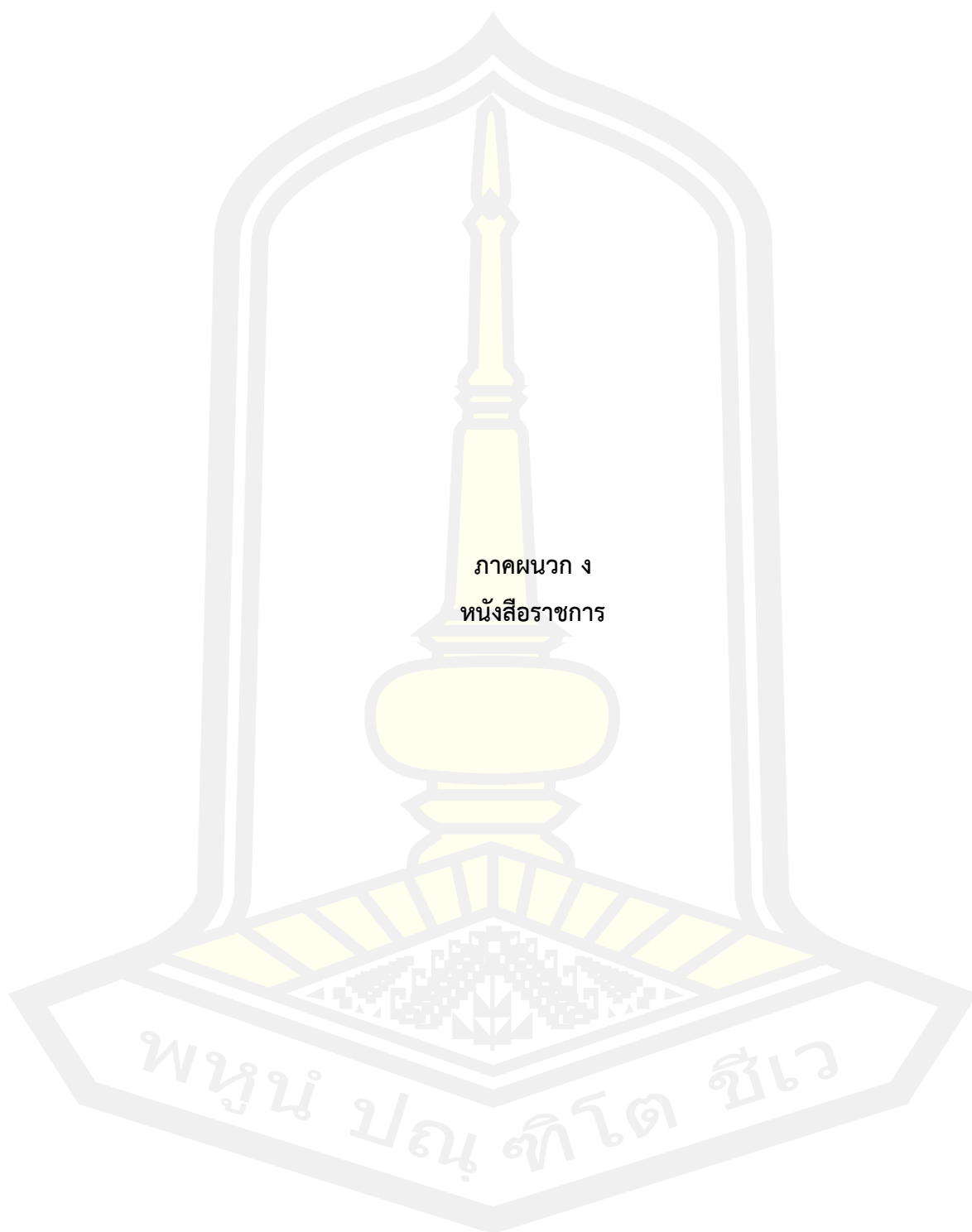

ภาพประกอบ 7 การสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านโคกก่อ

ภาพประกอบ 8 การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนลาดสระบัวหนองลุมพุกวิทยา

ภาคผนวก ง
หนังสือราชการ

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว1150

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิมพ์ใจวิทย

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1150

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพิมพิไทย

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1150

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายวิลาส วันชัย

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1150

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีวิทยา

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1150

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายรังสฤษฏ์ โยมศรีเคน

ด้วย นางศุภสุตรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/1170

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 กันยายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ด้วย นางศุภสุตรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางศุภสุตรา หารวงษา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/1169

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางศุภสุดรา หารวงษา ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1149

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดสระบัวหนองลุมพุกวิทยา สพ.ภ.ภสสินธุ์ เขต 2

ด้วย นางสาวศุภสุตรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวศุภสุตรา หารวงษา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1149

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคลองหัวขัว สพป.มหาสารคาม เขต 3

ด้วย นางสาวศุภสุตรา ทารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวศุภสุตรา ทารวงษา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ที่ อว 0605.5(2)/ว1149

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

6 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกก่อ สพป.มหาสารคาม เขต 1

ด้วย นางศุภสุดรา หารวงษา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จัทรศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางศุภสุดรา หารวงษา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0844014176

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศุภสุตรา. ทารวงษา
วันเกิด	วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 บ้านขามป้อม ตำบลขามป้อม อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40320
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพิมพ์ใจวิทย์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2541 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ ปณู ทิโต ชีเว